

Kalotaszeg Reménye

„Várván a mi boldog reménységünket, a mi nagy Istenünk és üdvözítőnk, Jézus Krisztus dicsőségének megjelenését.” (Titusz 2:13)

10. szám, 2016. december

Keresztény szellemiségű, ingyenes havilap

A XIV.-XV. századi, bánffyújvári református templom

A reformáció (7. rész)

Az unitárius egyház

Ha Kalotaszegről Kolozsvár-ra vagy Tordára utazunk, egy magyar vallásos különlegességgel találkozunk, az egyetlen Erdélyben született hitvilággal, az *unitárius* vallással. Az erdélyi reformáció sajátos terméke ez, a protestantizmus egy radikálisabb irányzata.

(folytatás a 2. oldalon)

Egészségünk: Táplálkozás és Biblia

Beszélgessünk most el egy kicsit az egészséges táplálkozásról...!

Nahát, pontosan ilyenkor...? – kérdezhetné valaki.

Hát valóban, nem szeretnék ünneprontó lenni, de sajnos az emberek ilyentájt, a téli ünnepi időszakban hágnak át leginkább a mértékletességi törvényeket, aminek eredményeképpen januárban nagyon megnövekedik mind a kórházi beutalások, mind az elhalálozások száma.

Nézzünk hát utána: vajon van-e Istennek a Bibliában üzenete számunkra az egészségünket illetően is?

(folytatás a 17. oldalon)

A reformáció (7. rész)

(folytatás az első oldalról)

A ma mintegy hatvanezer magyar tagot magába ölelő erdélyi unitárius egyház jelen van Aranyosszéken, Marosszéken, Udvarhelyszéken és Háromszéken, szórva a Mezőségben, de talán szülőföldünk, Erdély minden táján is. Viharverte történelmük ennyit engedett belőlük az utókornak. Volt idő azonban, amikor sokkal elterjedtebb volt e vallás, és nyomait Kalotaszegen is fellelhetjük.

Mi az unitárius tanítás lényege? Történelmük első szakaszában inkább *ariánusokként* vagy *antitrinitáriusokként*, azaz Szentháromság tagadókként emlegették őket. Egyes, ezen véleményt látszólag alátámasztó bibliaversekre és a racionális gondolkozásra alapozva elutasították Jézus Krisztus és a Szent Lélek istenségét, és így született meg az unitárius egyház,

Erdély harmadik protestáns egyháza, a lutheri és a kálvini irányzatúak mellett.

De „*semmi nincs új dolog a nap alatt*” (Préd 1:9). A Jézus Krisztus isteni és egyben emberi természetének megkérdőjelezőivel már a kereszténység első századaiban találkozunk. Ezek a tanítások az egyháztörténelemben az *arianizmus* néven váltak leginkább ismertté.

Krisztus után 260-336 között élt *Áriusz* (vagy *Areios*) egyházi tanító, az arianizmus tanának létrehozója, mely mozgalmat az egyház a 325. évi nikeai zsinaton eretneknek nyilvánított, mivel tagadta a Szentháromság tanát.

Áriusz az afrikai Líbia tartományában született, majd a mai Egyiptom területén levő ókori Alexandria városában tevékenykedett. A nagy meggyőző erővel rendelkező, művelt férfi, akit élete során többször kizártak, majd újra meg újra visszavettek az egyházba, el szerette volna nyerni az alexandriai püspöki hivatali címet, azonban csak a szerpapi (diakónusi) pozícióig juthatott el. Ezt követően, 317 körül szervezte meg az antitrinitárius mozgalmat. Tanításának lényege az, hogy a Fiú nem öröktől való, hanem csupán az Atya teremtménye, nem lévén *egylényegű* az Atyaistennel, hanem csupán *hasonló* jellegű. Tanításával szakadást okozott az

Áriusz püspökként ábrázolva

Egyházban, annyira, hogy egy időben a Római Birodalom püspökeinek jó része ariánus nézeteket vallott, sőt Nagy Konstantin császárt

Tartalom

Kalotaszeg Reménye

2016/ 10. szám, december

A reformáció (7. rész)	1
Vallásszabadság ma Romániában	6
Imasarok.....	6
Az Úr Jézus istenségének bibliai bizonyítékai.....	7
Igemorzsák.....	9
Tízparancsolat (10)	11
Egészségünk	17
Látszólagos ellentmondások.....	24
Nyerő kérdés	27
Hirdetések.....	28

Az 1792-96 között épült kolozsvári unitárius templom

és egyes utódait is megnyerték e felfogásnak.

Áriusz a gondolatmenetét nem is annyira a Szentírásból, mint inkább Platón filozófiájából vezette le,¹ mely szerint Isten mindennek a végső oka, így Jézus Krisztus csak teremtmény lehet, első minden teremtmények között. Ez a fajta racionalizmus egy adott történelmi szakaszban több követőnek örvendhetett az egyházban, mint a Szentháromság tana.

A Szentháromság tagadásának gondolata újból és újból megjelent az egyház történetében. Különös vonzalmat éreztek irányába azok, akik a Bibliában leírtakat csak emberi ésszel igyekeztek felfogni, és elvetettek mindent, ami nem tűnt ésszerűnek – elfeledvén, hogy a mi értelmünk mennyire korlátolt Isten bölcsességéhez viszonyítva, és hogy az Ő dolgainak megértésében erős hitre és a Szent Lélek állandó vezetésére van szükségünk.

A Szentírás e témát illetően lényegében négy féle kijelentést tesz: (1) vannak olyan igeversek, amelyek az Atya istenségéről tanúskodnak, (2) vannak olyanok, amelyek a Fiú istenségéről beszélnek, (3) mások pedig értésünkre adják, hogy a Szentlélek Isten, és (4) vannak olyan igék, amelyek elmondják, hogy egy az Isten. Mindezt emberi ésszel nem lehet megmagyarázni – hogy hogyan lehet Isten három személy, és mégis egy? De ez a Biblia tanítása, melyet hittel kell elfogadnunk.

Az unitáriusok mellett a legelterjedtebb közösség a mai Erdélyben, amely tagadja Jézus Krisztus istenségét, a Jehova Tanúi felekezete.

¹ Platón (i.e. 427-347), Athénben élt ókori görög filozófus

A kolozsvár főterén levő XIV. századi Nagytemplom – ma római katolikus Szent Mihály templom – 1566-tól 1716-ig az unitárius egyház tulajdonában volt

Hogyan jött létre Erdélyben az unitárius egyház? Mint már korábbi cikkeinkben is említettük, Európa más országaihoz viszonyítva, az Erdélyi Fejedelemség a tizenhatodik században már sokkal több vallási türelmet tanúsított, mint a kontinens többi országa. Így minden hitéért üldözött ember menedéket találhatott nálunk.² Jöttek is szép számban Európa nagy ariánus gondolkodói, úgy mint: Blandrata György, Sommer János, Neuser Ádám, Franken Christian, Glirius Vehe Mátyás és Palaeologus Jakab. Szervét Mihály is megfordult nálunk, akit később, a Szentháromság tagadása miatt, a Kálvinhoz hű genfi városi tanács kivégeztet.

Blandrata György³ udvari orvosként szolgált János Zsigmond fejedelem udvarában. Hatással volt a fejedelemre, már amikor a lutheri és kálvini ágakra szakadt az erdélyi egyház. Pokoly József⁴

² Később is a morva anabaptisták, illetve a lengyel protestánsok is itt, Erdélyben leltek menedékre.

³ Eredeti nevén *Giorgio Biandrata* (1515-1588), olasz származású orvos és reformátor.

⁴ „Mikor a református egyházat segítette, akkor a maga vallásos eszméi számára szántott.”, (Pokoly József: *Az erdélyi református egyház története* 1. köt., 177. oldal)

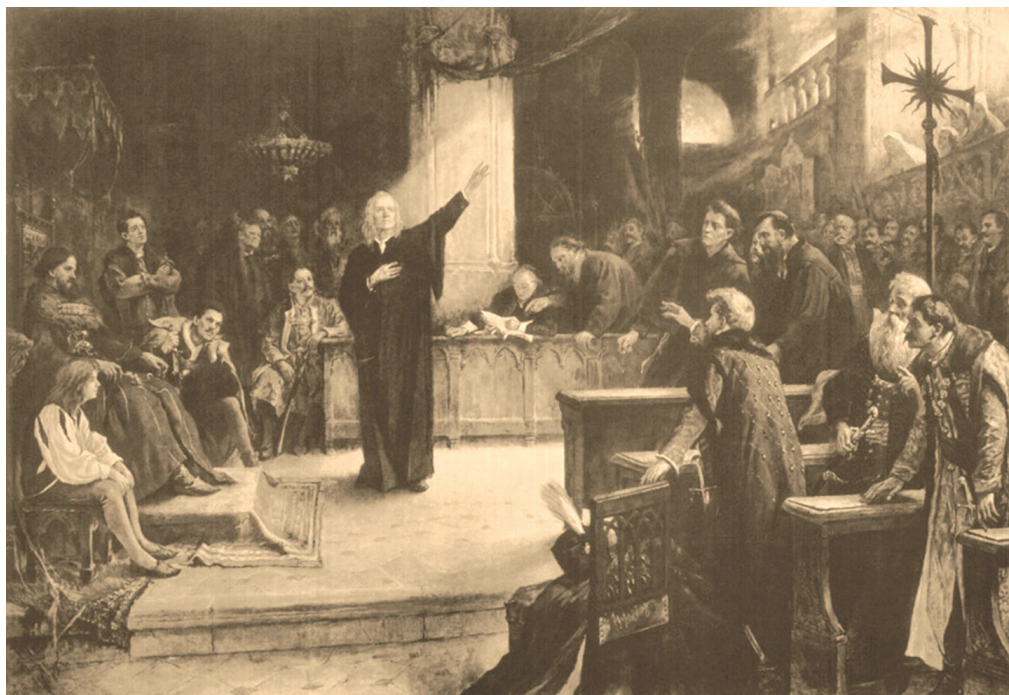
egyike azon egyháztörténészeknek, akik úgy látják, Blandrata azért vetette latba befolyását a fejedelemnél, hogy létrejöjjön a Kálvin tanítását való egyház, és ezáltal utat nyitott egy további lépés, az antitrinitárius egyház létrejötte felé.

Blandrata György

Az Erdélyi Unitárius Egyház alapítója *Dávid Ferenc*,⁵ aki a ko-

⁵ *Dávid Ferenc* (1510/1520?-1579), lelkipásztor és reformátor, Kolozsvár egyik legnagyobb szülötte (eredeti nevén *Franz Hertel*). Szapolyai János Zsigmond 1571-ben bekövetkezett halála után a Báthoryak már nem nézték jó szemmel

Dávid Ferenc az 1568-as tordai országgyűlésen prédikál – Körösfői-Kriesch Aladár (1863-1920) festménye

lozsvári nagytemplom katolikus papjaként kezdte a reformációt, és végül Déva vára foglyaként fejezte be életét. Közben a legérdekesebb

tevékenységét, és végül Báthory Kristóf fejedelem 1579-ben, egy rögtönzött pert követően a dévai várbörtönbe záratta, ahol hamarosan meg is halt. Titokban temették el, sírhelye máig ismeretlen.

pályát járta be vallás tekintetében. Élete lekicsinyített mása kora erdélyi vallásos életének.

Dávid az első reformált, lutheránus irányzatú püspöke Erdélynek, miután a szászok és magyarok együttesen befogadják a reformációt. A nagyenyedi egyházszakadás után a ma-

gyarokkal tart és a kálvini irányzatot követi a lutherivel szemben, így megválasztják a magyar, Kálvint követő egyház első püspökévé. De mint reformátor tovább nyugtalankodik, a reformációt nem tekintve befejezettnek a lutheri és kálvini iránnyal. Rövidesen megfogalmazza újabb hitvallását: „Nincs az egész derék Szentírásban világosabb és nyilvánvalóbb tudomány, mint az *egy Istenről* szóló tudomány” — írja a „*Rövid magyarázat*” című munkájában. Radikális reformációjával 1565 végén jelentkezett, nyilvánosan pedig 1566. január 20-án kezdte a kolozsvári nagytemplomban (a mai Szent Mihály templomban) hirdetni meglátásait.

Dávid Ferenc tanítása ellenállást váltott ki mind a lutheránusok, mind a kálvinisták körében ezért János Zsigmond fejedelem engedélyével 1566—1571 között Tordán, Gyulafehérváron, Marosvásárhelyen és Váradon hitvitákat

A gyulafehérvári, János Zsigmond (1540-71) által fejedelmi palotává alakított korábbi püspöki palota - napjainkban

tartottak, ahol a felek képviselői bemutatathatták érveiket.

Nagy Szabó Ferenc⁶ 17. századi krónikás tudósítása szerint:

„Akkori napokban hallottál volna egész Erdélyben minden helyeken a köznéptől sok esztelen disputatiót és pártolódást: falun, városban, ételital között, este-reggel, éjjel és nappal a két religio, úgy mint a calvinista és ariana religiokon valóktól disputálást hallottál volna”.

Sajnos a hitviták nem hoztak pozitív eredményt, a különbségek miatt a kettéválás teljesen bekövetkezett, és ezzel meg is született az új antitrinitárius egyház, melynek első püspöke ki lehetett volna más, mint a korábbi lutheri és kálvini püspök, Dávid Ferenc. Sokat nyert az új egyház azonban azért is, hogy a fiatal János Zsigmond fejedelem is antitrinitárius lett, és vele együtt az erdélyi magyarság jelentős része.

Ugyanakkor, a későbbi erdélyi fejedelmek közül már csupán Székely Mózes volt unitárius. Másrészt, a református fejedelmek idejében is, de főként a katolikus Báthoryak alatt (akik a jezsuitákat is betelepítették Erdélybe), az unitáriusok egyre inkább megkevesbedtek, és soha többé nem nyerték vissza azt a befolyásukat, amivel János Zsigmond ideje alatt bírtak.

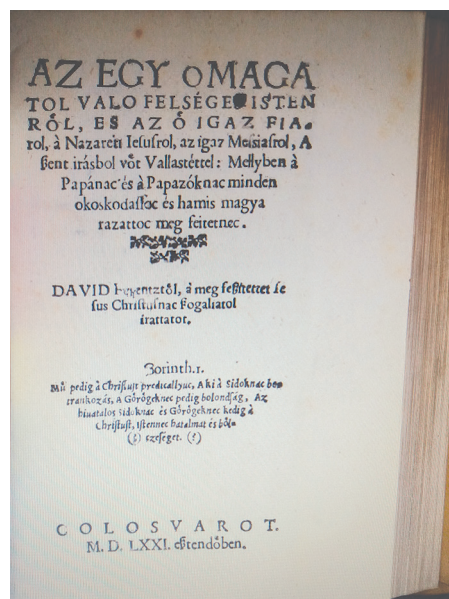
Végül is, nyert vagy veszített Erdély hazánk az unitáriusokkal? Amit senki sem vonhat kétségbe, hogy nagyban hozzájárultak az anyanyelvi kultúra kialakításához. Csupán Dávid Ferencnek kb. 40 művét tartják számon, s habár ezek nagy része latinul íródott, néhány fontos írása magyarul jelent meg. Másrészt a tizenhatodik században még nem beszélhetünk a Károli-féle Biblia használatáról, így mindenki az unitáriusok Bibliáját használta.

A fennálló veszélynek a tudata szintén arra készítette az unitáriusokat, hogy kiharcolják vallásuk gyakorlatának biztosítását. Ezt foglalták törvénybe az 1568 januárjában megszervezett tordai országgyűlésen, amely kihirdette a lelkiismereti- és vallásszabadság törvényét, ezzel a katolikus, lutheránus és református mellett az unitárius is, mint bevett vallás, közjogi elismerésben részesült. Íme, a törvény szövege:

„Urunk Ő Felsége miképen ennek előtte való gyűlésibe országával közönséggel az religio dolgáról végezt, azonképen mostan és ez jelen való gyűlésébe azont erősíti, tudniillik hogy mindön helyökön az prédikátorok az evangéliomot prédikálják, hirdessék, kik az ő értelme szerént, és az község ha venni akarja, jó, ha nem pedig senki kényszerítéssel ne kényszerítse az ű lelke azon meg nem nyugodván, de oly prédikátort tarthasson, az kinek tanítása ő nékije tetszik. Ezért pedig senki az superintendensök közül, se egyebek az prédikátorokat meg ne bántassa, ne szidalmaztassék senki az religióért senkitől, az elébbi constitutiók szerént, és nem engedtetik ez senkinek, hogy senkit fogsággal, avagy helyéből való priválással fenyőgessön az tanításért, mert az hit Istennek ajándéka, ez hallásból leszön, mely hallás Istennek Igéje által vagyon.”⁷

E határozat egyedülálló a korabeli Európában, amelyben a válásüldözés fegyverei csörögtek, és százezrek, sőt milliók fizettek életükkel vallási meggyőződésük miatt - kínpadon, máglyán, kard, éhség vagy gályarabság által. Ugyanakkor tudomásunk szerint az egész világon először itt Tordán született ilyen, vallási türelemre való döntés.

Az Isten Igéje szempontjából a Jézus Krisztus istenségének elutasítása e cikk szerzője szerint a refor-

Dávid Ferenc „Az Egy ő magától való Felséges Istenről...” című könyve (1571)

mációnak egyik helytelen iránya volt. Ugyanakkor, nem feledhetjük, hogy Isten szabad akaratú és értelmes lényekként alkotott meg minket, és a gondolkodás szabadsága mindig magával hordozza annak kockázatát is, hogy a Szentírást kutatók esetleg helytelen következtetésekre jutnak. Az áldott vallásszabadság mégis az egyetlen lehetőség arra, hogy mindenki a lelkiismeretére hallgatva, egyénileg keresse Istent és az Ő igazságát⁸. Ez teszi az embert igazán emberré, olyanná, akinek szabadságában áll, hogy személyes meggyőződése szerint szolgálhassa Teremtőjét – a szabad gondolkodást letörni akaró, mindenfajta erőszakos kényszer soha nem lévén Isten Lelkének gyümölcse: „Az Úr pedig a Lélek, és ahol az Úrnak Lelke, ott a szabadság” (2 Korinthus 3:17).

(Folytatjuk)

Filep István,
lelkész, Kolozsvár

⁸ „Mert az egész emberi nemzetséget egy vérből teremtette, (...) hogy keressék az Urat, ha talán kitapogathatná őt és megtalálhatná, jöllehet bizony nincs messze egyikünkől sem.” (Apostolok Cselekedetei 17:27-28).

(A béreabeliek), „...bevevék az Igét teljes készséggel, naponként tudakozva az Írásokat, ha úgy vannak-e ezek.” (ugyanott, 11. vers).

⁶ Nagy Szabó Ferenc (1581-1658), marosvásárhelyi előkelő polgár és krónikáír.

⁷ Szilágyi Sándor: Erdélyi Országgyűlési Emlékek, 2. köt., 343.

Vallásszabadság ma Romániában

A világ számos más országával ellentétben, nálunk jelenleg teljes vallásszabadság van érvényben. Mit is jelent ez?

A Hivatalos Közlönyben közzétett, 489/2006-os, a vallásszabadságra és a felekezetek működésére vonatkozó Törvény szerint, a 13. cikkely 3. bekezdése ezt mondja ki:

„Valamely törvényszerűen lezajló vallásos tevékenység szabad gyakorlásának megakadályozása vagy megzavarása a Büntető Törvénykönyv szabályozásai szerint büntetendő.”

Ugyanezen törvény 2. cikkelyének 1. bekezdése így szól:

„A vallásszabadság bármely személy azon jogát jelenti, miszerint tartozhat, avagy csatlakozhat egy vallásfelekezethez, vallását egyénileg vagy közösségben kifejezheti, (...) valamint szabadságában áll megőrizni vagy megváltoztatni vallásos hitét.”

Románia Alkotmányának 30. cikkelyében pedig ezt olvassuk:

„A gondolatok, vélemények vagy hitbeli meggyőződések, ugyanígy a bárminemű alkotások bármilyen

formában – élőszóban, írásban, képekben, hanganyag révén vagy egyéb, tömegközlelési eszközök által – való kifejezésének szabadsága sérthetetlen.”

Az ENSZ Közgyűlésének Romániára is érvényes 36/55., 1981. november 25-én kelt határozatában, az 1. cikkely 3. bekezdése ekként fogalmaz:

„A vallás vagy hit kifejezésének szabadságát csak törvényes úton lehet behatárolni, és csak akkor, ha ezen szabadság korlátozása az egyének alapvető jogainak, avagy a közrend, a közbiztonság és a köz-

egészség megvédése érdekében szükséges.”

Ilyen közbiztonságra veszélyes csoportosulások a különböző robbantásos merényleteket végrehajtó, vagy más fegyveres, erőszakos vagy öngyilkos szekták, melyekről szerencsére országunkban eddig nem volt tudomásunk.

Adjunk hálát Istennek, hogy ma már nem égnek Európában az Inkvizíció máglyái, és véget értek a kommunista börtönök és lágerrek borzalmái is. Legyünk hát mi is elnézőek és megértőek a tőlünk eltérő hitet valló embertársainkkal szemben, nem feledve, hogy mindannyiunknak ugyanaz a szerető Megváltónk van: a megfeszített és feltámadt Jézus Krisztus.

(J.E.)

A hágyai Béke Palota – a hágyai Nemzetközi Bíróság Székhelye (Hollandia)

**Ima-
sarok**

„Szeretteim, szeressük egymást, mert a szeretet az Istentől van, és mindaz, aki szeret, az Istentől született, és ismeri az Istent.” (1 János 4:7)

• Imádkozzunk a tönkrement házasságokban levőkért: az Úr könyörüljön mindenkin!

• Imádkozzunk a szegénységben, kilátástalan helyzetben levőkért: a menny nagy Istene

lépjen közbe értük, és indítson mindannyiunkat összefogásra.

„A hívők sokaságának pedig szíve-lelke egy vala, és senki semmilyen marháját nem mondta magáénak, hanem mindenök köz vala. (...) szűkölködő sem vala ő közöttük senki...” (Apostolok Cselekedetei 4:32,34)

Az Úr Jézus istenségének bibliai bizonyítékai

A Háromság titka

A Szentháromság kifejezés nem található meg a Bibliában, mindazonáltal az Ige tanúsága szerint az egy igaz Isten három

Figyeljük meg itt a többes, majd az egyes szám használatát, amikor Istenről van szó! A bűnesetet követően pedig ezt olvassuk:

Isten mindannyiunkat az Ő képére teremtett

személyből áll: a Máté 28:19-ben említett Atyából, Fiúból, és Szent Lélekből:

„Elmenvén azért, tegyetek tanítványokká minden népeket, megkeresztelvén őket az Atya, a Fiú, és a Szent Léleknek nevében.”

Azt, hogy a Biblia nem többisten-hitet hirdet, világosan meg látszik a következő szavakból:

„Halld Izráel: az Úr, a mi Istenünk, egy Úr!” (5 Mózés 6:4).

De hogy az egy Istenen belül mégis több személyről van szó, az már a Teremtéskor megmutatkozik, ahol Ő így szól:

„És monda Isten: teremtsünk embert a **mi** képünkre és hasonlatosságukra...” „Teremté tehát az Isten az embert az **Ő** képére, Isten képére teremté őt, férfivá és aszszonnyá teremté őket.” (1 Mózés 1:26, 27).

Itt arról van szó, hogy Ádám és Éva, akik addig csak a jót és az engedelmességet ismerték, sajnos most már saját tapasztalatukból is megtudhatták, mi a rossz, azaz a bűn – amelynek a milyenségét és borzalását a mindentudó Isten még annak létezése előtt, azaz Sátán lázadását megelőzően is ismerte. Ugyanakkor láthatjuk, hogy Isten itt is többes számban beszél.

Valaki feltehetné a kérdést, és talán jogosan: hogyan lehet Isten egy – és mégis több személy egyszerre? Ez egy titok, melyet egyelőre még nem érthetünk meg. Az Isten titkairól ezt olvassuk:

„A titkok az Úréi, a kinyilatkoztatott dolgok pedig miénk és a mi fiainké mind örökké...” (5 Mózés 29:29).

A jelen cikkben csupán Jézus Krisztus isteni mivoltával foglalkozunk, hogy majd a Szent Lélek személyéről máskor tárgyaljunk.

Jézus: kisebb az Atyánál?

Az olyan kijelentések, mint: „Elmegyek az Atyához, mert az én Atyám nagyobb nálamnál.” (János 14:28), vagy: „Arról a napról vagy óráról pedig senki sem tud,¹ sem az égben az angyalok, sem a

¹ Azaz, az Emberfia eljövételének idejéről (lásd a 26. verset).

Ahol Krisztus Urunk testté lett: Betlehem városa ma

Jézus teremtette a megszámlálhatatlan csillagrendszereket

Fiú, hanem csak az Atya.” (Márk 13:32), első látásra arra engednének következtetni, hogy a Fiú nem egyenlő az Atyával, hanem kisebb Nála, és nem is rendelkezik az Atya mindentudásával.

Ez valóban így is volt, de csupán időlegesen, amikor is Jézus földi testbe költözve, vállalta az Atyától való teljes függést. Íme, hogyan ír erről Pál apostol:

„Annakokáért az az indulat legyen bennetek, mely volt a Krisztus Jézusban is, aki, mikor Istennek formájában vala, nem tekintette zsákmánynak azt, hogy **ő az Istennel egyenlő**, hanem önmagát megüresíté, és szolgai formát vett föl, emberekhez hasonlónak lévén. És amikor olyan állapotban találtatott, mint ember, megalázta magát, engedelmes lévén haláláig, mégpedig a keresztfának haláláig.” (Filippi 2:5-8)

E sorokból tisztán megérthetjük, hogy Jézus a mennyben az Atyával egyenlő volt, azonban önmagát megüresítve, emberré lett, hogy elvállalhassa azt, amiben isteni formában nem lehetett volna része: az értünk való szenvedést és helyettes áldozatot, a kereszthalált. Ugyanakkor itt egy másik titokkal is találkozunk: ő csupán mint ember nem lett volna képes az egész világ bűnét elhordozni, tehát munkásságában és áldozat-

tában mindvégig az isteni és az emberi mivoltának számunkra felfoghatatlan ötvöződése történt meg.

Jézus – a mi Teremtőnk

János apostol az ő evangéliumában így ír Krisztusról:

„Kezdetben vala az Ige, és az Ige vala Istennél,

és **Isten vala az Ige. Minden őáltala lett, és nála nélkül semmi sem lett, ami lett.** „És az Ige testté lett, és lakozék mi közöttünk, és mi láttuk az ő dicsőségét, mint az Atya egyszülöttjének dicsőségét...” (János 1:1-2, 14).

Innen azt értjük meg, hogy Jézus, a testet öltött Ige, az Atya egyszülött Fia, valójában Isten volt, aki által minden lett: Jézus tehát a mi Teremtő Istenünk.

Továbbá, Krisztus teremtető és világegyetemet fenntartó mivolta a Kolossé 1:16-17-ből is kitűnik:

„Mert Őbenne² teremtetett minden, ami van a mennyekben és a földön, láthatók és láthatatlanok, (...), **mindenek Őáltala** és Őreá nézve **teremtettek**. És Ő előbb volt mindennél, és **minden Őbenne áll fenn.**”

Ugyanezen gondolat jelenik meg a Zsidókhoz írt levélben is:

„...Isten (...) ez utolsó időkben szólott nekünk Fia által, akit tett mindennek örökösévé, aki által a világot is teremtette, (...) **aki hatalmas szavával fenntartja a mindenségét**, aki minket bűneinktől megtisztítván, üle a Felségesnek jobbjára a magasságban.” (Zsidók 1:1-3)

E szavakból is érezni lehet, hogy az Istenség személyei között teljes egység, összhang és egybe-

fonódás létezik. Ezt Jézus így fejezi ki: „**Én és az Atya egy vagyunk.**”, avagy: „...aki engem látott, látta az Atyát...” (János 10:30, és 14:9).

Jézus – a mi Istenünk

1 Timóteus 3:16 versében Pál apostol ezeket írja:

„És minden versengés nélkül nagy a kegyességnek eme titka: **Isten megjelent testben**, (...) hittek benne a világon, felvitetett dicsőségben.”

Itt a testet öltött Krisztust világos módon Istennek nevezi az apostol. Ésajás próféta, hét századdal Krisztus előtt, ekképpen beszél a majdan megszülető Megváltóról:

„Mert egy gyermek születik nekünk, fiú adatik nekünk, és az uralom az ő vállán leszen, és hívják nevét: csodálatosnak, tanácsosnak, **erős Istennek**, örökkévalóság atyjának, békesség fejedelmének.” (Ésajás 9:6)

E sorokban Jézus, a Békesség Fejedelme, többek között Erős Isten is.

A következő versekben pedig azt láthatjuk, hogy maga az Atya parancsolja meg az Ő angyalainak, hogy a csupán Istennek kijáró imádatot ³a Fiú iránt gyakorolják – akit Ő maga is Istennek nevez:

„Viszont amikor behozza az **ő elsőszülöttét** a világba, így szól: **És imádják őt** az Istennek minden angyalai. (...) Ámde a **Fiúról** így: A te királyi széked, **őh, Isten**, örökkön örökké. Igazságnak pálcája a te országodnak pálcája.” (Zsidók 1:6,8)

Itt rögtön meg kell jegyeznünk, hogy az itt szereplő, Jézusra vonatkozó „elsőszülött” kifejezés nem azt jelenti, hogy valamikor neki meg kellett volna születnie ahhoz, hogy létezhesen – mert ha ez mégis így lenne, akkor Ő nem lehetne örökkévaló és önmagától létező Isten. Az „első-

³ „Ekkor monda néki Jézus: Eredj el Sátán, mert meg van írva: Az Urat, a te Istenedet imádd, és csak néki szolgálj.” (Máté 4:10)

² Azaz, az Atya szerelmes Fiában – lásd a 13. verset.

szülöttség" fogalma itt a rangbeli elsőszülöttséget jelenti,⁴ amely az akkori olvasók előtt az örökös pozíciót jelentette: az ókori társadalomban az elsőszülött fiú apja halálát követően a család papjává és vezetőjévé vált. Az értünk emberre lett Krisztust pedig, az Ő áldozata jutalmául az Atya mindegyik örökösévé, urává és királyává tette (lásd Zsidók 1:2, Jelenések 19:11-16).

Továbbá Péter apostol második levelének bevezető szavait idéznénk:

„Simon Péter, Jézus Krisztus szolgálja és apostola, azoknak, kik velünk egyenlő drága hitet nyertek

4 Pl. Dávidról, ki Isaj hetedik, legkisebb fia volt, így szól Isten a 89. zsoltárban: „Megtaláltam **Dávidot**, az én szolgámat, szent olajommal kentem fel őt. (...) Ő így szólít engem: Atyám vagy te, én Istenem és szabadításom kösziklője! Én meg **elsőszülöttemmé** teszem őt, és felebbvalóvá a föld királyainál!” (21, 27-28. versek) Efraimről pedig, aki József második fia volt, ezt mondja az Úr: „...vezetem őket a vizek folyásai mellett egyenes úton, hol el nem esnek, mert atyja leszek az Izráelnek, és az **Efraim nékem elsőszülöttem**.” (Jeremiás 31:9)

Jézus a mi csodálatos világunk alkotója

a mi **Istenünknek** és megtartónknak, **Jézus Krisztusnak** igazságában: kegyelem és békesség adassék néktek bőségesen...” (2 Péter 1:1-2)

Végül pedig megemlíthetjük lapunk igei mottóját, az utána következő verssel együtt:

„Várván ama boldog reménységet, és a nagy Istennek és megtartó Jézus Krisztusunknak dicsősége megjelenését, aki önmagát adta érettünk, hogy megváltson minket minden hamisságtól, és tisztítson

önmagának kiváltképpen való népet, jó cselekedetekre igyekezőt.” (Titusz 2:13-14)

Az Úr segítsen meg mindannyiunkat mindezen igazságok szívünkbe való befogadására, a Krisztus kegyelméből való üdvösségre és az örök életre! Ámen.

László Jenő,
nyugdíjas, Kolozsvár, és J.E.

Igemorzsák

A királyi szék

„És készíté a király elefántcsontból egy nagy királyi széket és beborítá azt finom arannyal. (...) És tizenkét oroszlán állta ott kétfelől a grádics hat lépésén. Senki soha olyat nem csinált egyetlen országban sem.” (1 Királyok 10:18,20)

Csodálatos lehetett az a királyi szék, amelyet Salamon király készített magának. De tudtátok-e, hogy nekünk is van egy trónu-

sunk? Nem is kell érte fáradoznunk, vagy pénzt kiadnunk. Ez csak úgy – magától – létezik a mi életünkben, szívünkben, akaratunktól függetlenül.

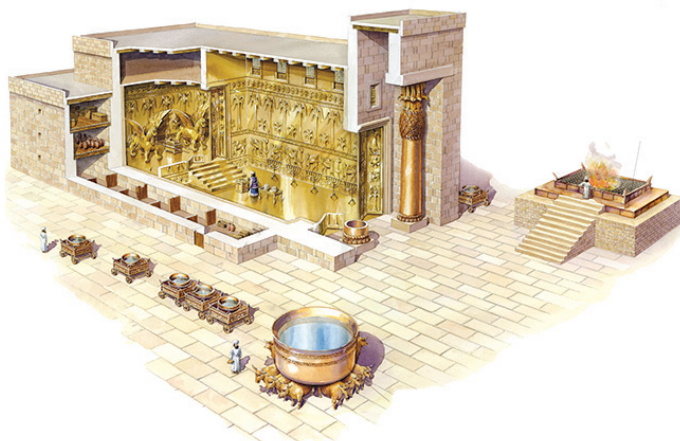
De vajon mire való nekünk ez a királyi szék?

Arra, hogy ráültsünk azt, akit vagy amit a legjobban szeretünk, és imádatunkkal megtisztelünk. Ha megvizsgáljuk szívünk mélyét, rájövünk hogy ez a királyi szék már el is van foglalva.

Az Ószövetséget olvasva, mindvégig a bálványimádás bűnével találko-

zunk. Emiatt haragudott meg Isten legjobban az Ő népére. A Tízparancsolatban ekként tiltja meg az idegen istenek és a bálványok imádását:

„Én, az Úr vagyok a te Istened (...). Ne legyenek néked idegen isteneid én előttem. Ne csinálj ma-

A Salamon király által építtetett templom makett-rajza

Ahonnan a Jézus által megszabadított, démonoktól megszállt ember származott: az ókori Gadara romjai (lásd Márk 5:1-20)

gadnak faragott képet, sem semmilyen hasonlót azokhoz, amelyek fenn az égben, vagy amelyek alatt a földön, vagy amelyek a vizekben a föld alatt vannak. Ne imádd, és ne tiszteld azokat... (2 Mózes 20:2-5).

Nos, Isten megtiltja, hogy bármilyen teremtményt, avagy az emberi kéz bárminemű alkotását imádjuk rajta kívül. De mit is jelent tulajdonképpen imádni valakit vagy valamit? Imádatunk tárgya az, ami a legjobban foglalkoztat, ami sokkal jobban érdekel minket Istennél, ami elfoglalja az Istent megillető első helyet életünkben, gondolatainkban.

Ez tehát az a bálvány, amit Isten helyett ráültettünk szívünk királyi székére. Ez lehet a saját énünk, amelyet ha megsértenek, bármilyen bosszúra készek vagyunk. De egy szeretett személy is elfoglalhatja e helyet, akiről talán nem is szégyelljük kimondani, hogy „imádjuk” őt: a földi szerelmünk tárgya, vagy a gyermekünk, esetleg egy sztár vagy más híres személyiség. De az imádat csakis Istent illetheti meg.

Mi mást szoktunk még életünk trónjára ültetni? Ott találhatjuk a káros szenvedélyeket – mint az alkohol és a dohány –, de még az önmagában jó dolgok is ide kerülhetnek, mint az evés vagy a munka, melyek ugyancsak bálványokká válhatnak a maguk során. Sokakban a pénz és a vagyon iránti szeretet foglalja el az első helyet, számtalan ember esetében pedig a testi gyönyörök, amelyekre áhítozva, erkölcstelen mondanivalóval és jelenetekkel telő filmekben és műsorokban lelenek örömet.

És hányan vannak még a divat, a sportok és a politika rajongói! Ha valami nap mint nap sokkal inkább leköti figyelmünket Istennél, a Bibliánál és az Ő szent dolgainál, kiszorítva ez utóbbiakat, akkor tudhatjuk, hogy az illető dolog foglalta el szívünk trónusát, és valószínűleg bálványimádóvá váltunk.

Tegyük fel, hogy egy napon rájövünk, ki vagy mi foglalta el e trónt, és szabadulni szeretnénk tőle. Ez lehetséges is, ha Istent hívjuk segítségül imában. Csakhogy, miután a szabadulás bekövetkezik, a királyi szék üressé válik.

Emlékszem, amikor megtérszemet követően megvallott bűneim felett győzedelmeskedni kezdtem, és így ezeknek el kellett hagyniuk a trónt. Ez idő tájt volt egy visszatérő álmom, amely azután éveken át jelentkezett. Álmomban egy hatalmas épületben bolyongtam szobáról-szobára, és ott senki más nem volt, csupán én, egyedül és a nagy üresség.

Erről az állapotról szól Megváltónk a Máté 12:43-45 verseiben:

„Mikor pedig a tisztátalan lélek kimegy az emberből, víz nélkül való helyeken jár, nyugalmat keresve, és nem talál, akkor ezt mondja: Visszatérek az én házamba, ahonnan kijöttem. És oda menvén, üresen, kiszököve és felékesítve találja azt. Akkor elmegy, és vesz maga mellé más hét lelket, gonoszabbakat ő magánál, és bemenvén, ott lakoznak. És ennek az embernek utolsó állapotja gonoszabb lesz az elsőnél. Így lesz ezzel a gonosz nemzetséggel is.”

Itt az a szerencsétlen helyzet van felvázolva, amikor az ember Istenhez közeledve megszabadul béklyóitól, bizonyos nyilvánvaló javulások tapasztalhatók nála, és külsőleg megtért emberré válik – azonban még mindig nem adta át a fő helyet Istennek a hűséges, élethosszig tartó szolgálatra. Eképpen továbbra is a saját, Istentől független céljai megvalósítására törekedve, a saját életének ura akar maradni.

Az ilyen állapotú ember, habár már bent van az Egyházban – életét mégis démoni befolyás alatt éli. Ilyenek voltak a Jézus életére törő, külsőleg nagyon vallásos farizeusok, ugyanígy a tizenkét tanítvány között a Mestere ellen ténykedő Júdás, avagy földi történelmünk hajnalán az öccsével együtt Isten elé járuló, ám Ábelt szíve mélyén gyűlölő Kain.

Ne engedjük hát, hogy Sátán nyolcadmagával térjen vissza. Figyeljünk oda Üdvözítőnk halk szavára, aki kint, az ajtó előtt szelíden bebocsátását kéri:

„Íme, az ajtó előtt állok és zörgetek: ha valaki meghallja az Én szómat és megnyitja az ajtót, bemegyek ahhoz és vele vacsorálok és ő Énvelem.” (Jelenések 3:20)

Igen, a Világegyetem Urának helye nem kint, az ajtó előtt van, hanem bent, a te életedben, a te

szíved meghitt rejtekében. Ha Őt beengeded, semmilyen sátáni erő nem mer többé oda bemerészkedni.

Csak akkor lehetünk igazán boldogok, ha a szívünk királyi trónjára magát a Királyt engedjük, a mi drága Megváltónkat, a miér-

tünk vérért adó Úr Jézus Krisztust.

Legyen ez mindannyiunk tapasztalata már e pillanattól kezdve, mindörökre! Ámen.

Szallós Erzsébet,
nyugdíjas, Vista (és J.E.)

A Tíz- parancsolat (10. rész)

A kilencedik parancsolat

„Ne tégy a te felebarátod ellen hamis tanúbizonyságot.” (2 Mózes 20: 16)

E parancsolat elsősorban a valaki ellen való hamis tanúvallomást tiltja, például a bíróság előtt. Ugyanakkor minden hamis, igaztalan állítás vagy viselkedésmód valamiképpen a felebarátaink ellen irányul.

Pál a hamisságot tanítók ellen írva, így szól:

„Álljon el a hamisságtól minden, aki Krisztus nevét vallja.” (2 Timóteus 2:19) És ez az elv kiterjeszthető minden egyéb hazugságra.

A hazugság szinte minden bűn elkövetésével összefügg. A tisztességtelen nyeresztkedést, a hanyagságot, a lopást, a csapodár életmódot és paráznaságot, a rágalmozó, gonosz beszédet és annál inkább a gyilkosságot leplezendő, Sátán felkínálja ezen, saját eszköztárába tartozó fegyvert.

Az otthon szerepe

A valódi szeretetben azonban, melynek feltétlen bizalommal kell társulnia, nincs helye a hazugságnak. Nézzük csak meg az anya és gyermeke között a kezdetektől

kialakuló szeretet-kapcsolatot! A kisgyermek teljesen rábízta magát édesanyjára, és rövidesen édesapjára is, akik számára kezdetben a mindent jelentik. Ha a család istenfélő, akkor a legszen-
tebb érzelmek aranyozzák be e szeretet-hármaszt, vagy akár né-

próbálja hazudozásra rávenni a család tagjait.

A gyermek, még ha otthon csak jóra tanítják, akkor is hajlamos lehet a rosszra – ezért a szülőket nagy felelősség terheli. Ugyanakkor minden ember – a koldustól és csavargótól kezdve a saját országukat tönkretévő, hatalmas vagyonokat összeharcsoló politikusokig – valamilyen családból származik. Vajon milyen példát állítottak elé szülei? Persze nem csak szavaik, hanem életpéldájuk által is.

Ha az ajtónál valaki csenget, és az anyuka azt súgja kislányá-

A család boldogsága a kölcsönös szeretettől és bizalomtól függ

gyest, ötöst – az érkező gyermekek számától függően.

Sátán azonban, a gonosz ellenség, irigylie ezt a boldogságot, és a szeretet légkörét a kölcsönös bizalom megrendítésével próbálja megmérgezni. Ehhez pedig meg-

nak: „Mondd, hogy nem vagyok itthon”, ha a gyermek hanyagságának cinkosaivá válva, a szülők a másnapi dolgozatírás napjára „orvosi igazolást” szereznek a háziorvostól, vagy ha mindennapi beszélgetéseiket hallgatva, a

**Az erdélyi magyarság egyik legjobb iskolája, a jelenlegi
Báthory István elméleti líceum (épült 1817-21 között)**

gyermek rájön, hogy ők sem mindig korrektek a saját ügyeikben, akkor ne csodálkozzunk, ha az ő útja sem lesz a teljes becsületességé.

Lefele vivő út

Szüleimmel, különösen édesanyámmal, gyermekkoromban nagyon jóban voltunk, mindenfelét megbeszélve, elmondva egymásnak. Ám az évek teltevel, a serdülőkorba lépve egyre több titkolnivalóm akadt, majd elkezdődött az engedetlenség, az iskolából való lógások, a tanulás elhanyagolásának és az ezzel összefüggő puskázásnak a kora – a mindezeket malterként összefogó hazudozásával együtt...

Emlékszem, tizenegyedik osztályos lehettem, amikor jócskán teltek a hetek, és az otthoni szokásos kérdésre: Kaptál-e ma valami jegyet? a válasz majdnem mindig az volt: Nem, nem kaptam. Pedig dehogy is...! A „szerelem korába” érve, minden másón, csak a tanuláson nem állt az eszem. De ha a tanár az ellenőrzőmet kérte – a megérdemelt jegyet beírandó – elég volt azt mondani: Sajnos

otthon felejtettem. És ez így ment egy ideig, miközben fejem fölött, mint Damoklész kardja,¹ lógott egyre növekvő súllyal a veszedelem. Mert mindannyian jól tudjuk: A hazug embert hamarabb utoléri, mint... azt a bizonyos ebet.

És a baj be is következett: egy késő őszi délelőttön a nagyszünetben éppen az első emeleten várakoztunk a magyar szakterem előtt,² amikor is megláttam édesapámat, amint elhalad mellettünk a folyosón, és a már rá váró osztályfőnökünkkel együtt lassan bemennek a tanáriba, miközben sokat sejtető pillantást vetnek rám. A hideg verejték azonnal kivet: tudtam, hogy a rettegett osztálynaplót fogják most átnéz-

¹ Marcus Tullius Cicero (i.e. 106-43), római író és politikus *Tusculumi elbeszélések* című művében ír az i.e. 4. században, a szicíliai Szürakuszaiában élt II. Dionüsziosz türannosz (katonai uralkodó) *Damoklész* nevű kegyencéről, aki irigyen tekintett ura trónjára. Ezért végül az a barátját saját székébe ültette, és minden jóval ellátta, azonban ezzel egyidőben egy lószőrre kötve, hegyes-éles kardot lógatott a feje fölé – ezzel sugallva az uralkodóra állandóan leselkedő veszélyeket. (Forrás: Wikipédia)

² A jelenlegi kolozsvári Báthory líceumról van szó

ni, még hozzá pontosan a rólam szóló oldalt, amelyben ott sorakoztak az eddig eltírt, rosszabbnál-rosszabb jegyek...

Nem telt sok időbe, és édesapám már jött is kifele, és csak egy rövid mondatot vetett felém:

- Otthon majd számolunk.

Azt az aznap délutáni „számtanórát” senkinek sem kívánnám: akkor, a nyolcvanas évek kommunista Romániájában még nem sokat tudtak a külön-

féle nemzetközi emberi jogokról, édesapám pedig székely temperamentummal, és szükség esetén nehéz kézzel rendelkezett...

De sajnos rajtam, ahogy lassan szüleim is rájöttek, már ez sem segített. Egy olyan úton indultam el, mely a tapasztalatlan fiatal előtt jónak látszik, de a „vége a halálnak útja.”³

Kedves Olvasók! Gondoltunk-e már arra, hogy az élet nagy iskoláját járva, valahol, egy rejtett „osztálynaplóba”, melyet Isten a végső számadás órájára tart, mindent lejegyeznek rólunk...?

„És láttam a halottakat, nagyokat és kicsinyeket, állani az Isten előtt: és könyvek nyitattának meg, majd egy másik könyv nyitatték meg, amely az életnek könyve, és megítéltetének a halottak azokból, amik a könyvekbe voltak írva, az ő cselekedeteik szerint.” (Jelenések 20:12)

Ha bűnösségünk tudatában, a megszomorított földi szüleink és tanáraink előtt is oly nehéz volt megállni, mi lesz majd, ha a feltámadást követően Isten és a mennyei törvényszék előtt kell majd számot adnunk? Amint a Zsidók-

³ Példabeszédek 16:25

hoz írt levélben is olvassuk: „*Rettegetes dolog az élő Istennek kezébe esni.*” (Zsidók 10:31)

Ne habozzunk hát! Kérjük már most, minden eddigi bűnünkre és hamisságunkra az Atya bocsánatát a Krisztus vére által, és térjünk rá, a Szent Lélek állandó útmutatására és erejére támaszkodva, a teljes becsületesség útjára.

A biológia óra

Ami az ifjak nevelését illeti, Istennek az akkori hitetlen, kommunista időkben is megvoltak a módszerei és az emberei.

Érettségi előtt néhány hónappal egyik délelőttön a biológia-szakteremben voltunk. Nem tartozott a „veszélyes” órák közé, és nyugdíjhoz közeledő tanárnőnk csendes, jóindulatú személy volt. Előre bejelentett dolgozathoz készültünk, mindenki a maga módján – sokan közülünk sajnos a puskázás kellékeinek, a különböző füzetek, könyvek padban, táskák, ruhák közé való elrejtésével foglalatoskodva.

A tanárnő bejelentette a tételt, majd mindenki írni kezdett. De amint a katedra mellett ide-oda járt, észrevette, amint előle rejtgetőzni próbálva, sokan könyveinkből másolunk.

Ekkor szokatlan dolgot tett: ahelyett hogy lecsapott volna né-

hányunkra, haragra gerjedve így szólt:

–Nemsokára bevégezitek az iskolát, leérettségiztek és kikerültök az életbe. Ha még most sem akartok ebből a könnyű anyagból inkább egy becsületes hetes-nyolcast megírni – amire pedig bármelyikőtök képes lenne – mint egy becstelen kilencset vagy tízest, akkor milyen ember válik majd belőletek...?! Én tovább nem nézem ezt, nem őrizlek titeket. Tegyetek, amint jónak látjátok, de szégyelljétek magatokat!

E szavakkal, égve a felháborodástól, kiment és becsapta maga mögött az ajtót. Az osztályban nagy csend lett – megdermedve ültünk.

Még ma is, több mint harminckét év múltán magam előtt látom egyik, mindannyiunk által tisztelt

Az iskola szerepe nem csupán a tudás gyarapítása, hanem a jellemformálás is

osztálytársunkat, a kolozsvári – akkor még létező – nagy kötőtáru-gyár igazgatójának a fiát, amint a padból kihúzza a könyvét, becsukja, és lemondó mosollyal félredobja. Ekkor sokan hasonlóképpen cselekedtünk, és papírjaink fölé hajolva, megpróbáltunk csupán emlékezetből, önállóan írni.

Már nem emlékszem hányast kaptam arra a dolgozatra, de ma is kellemes érzés járja át szívem-lelkem: mintha egy másik, új világ nyílt volna meg egy pillanatra előttem, amelyben más törvények uralkodnak – ahol csak a drága Szent Lélek két szelíd segéd-tanítómestere figyel csendesen a sarokból: a Lelkiismeret és az Önként Vállalt Becsületesség.

A világ piaca

Ez a világ a menny előcsarnoka lehetne, ha a szeretetlenség nem mérgezte volna meg légkörét. A hazugság pedig a szeretetlenség egyik megnyilvánulási formája.

„*Szeresd felebarátodat, mint magadat.*” – tanít minket az Úr

A Báthory líceum biológia szakterme ma

Kolozsvár legnagyobb zöldségszépírcának bejárata

Máté 22:39-ben. Be tudná-e csapni valaki azt a felebarátját, akit annyira szeret, mint önmagát?

Amikor a piacra megyek – és egyre kevésbé szeretek bizonyos asztalokhoz menni – sokszor azt mondja az eladó: Hagyja, majd én teszek. Felém mutatósan, a legszebb darabokból van felépítve az alma, az eper vagy a narancs halom – de amit ő dobál be a zacskóba, az vajon milyen lesz? Éppen erről a témáról társalogtunk néhány nappal ezelőtt az egyik piacon áruló hölgygel, aki szerint a rosszat is el kell adni valahogy, hisz neki is azt beletették, amikor átvette az árut. A feleségem erre régebben azt mondta: Legyen két halom: jó gyümölcs: 6-7 lej, romlott, vagy félig romlott: 1-2 lej. Igen de akkor a rosszat ki venné meg? - válaszolják ilyenkor.

A baj az, hogy szépet mutatunk, de hogy végül mit csempészünk oda felebarátunknak, az már a bennünk levő szeretetlenség mértékétől függ. És nem csak a piacon van ez így. Az üzleti élet minden területén – a bankkölcsönöktől és autóvásárlástól kezdve a bolhányi betűkkel felcímkézett élelmiszerekig – mind be akarják csapni valamilyen módon a kedves vásárlót. Nem beszélve az udvarlási időszak kellemes álarcairól... pedig közölünk ki szeretne - vagy szeretett volna - zsákba-macskát venni?

Hát igen – sóhajt ilyenkor e korszak embere – a mai világban sajnos nem lehet másképpen...

Valóban így lenne?

Az ügynök

Minden valamire való eladó vagy ügynök tudja, hogy árujának

mindig a jó vonásait kell kiemelni, míg a rosszakat (melyeket, a saját termékünkéről lévén szó, amúgy nagyon jól ismerünk) el kell kendőzni, vagy el kell hallgatni. Mert ha túl őszinte akarsz lenni, akkor már holnaptól kezdve más munka után nézhetsz... Csakhogy a szívem mélyén ketyegő kis óramű, a jóérzés, ilyenkor azt súgja, hogy az elhallgatás is egy fajta hazugság...

A legkellemetlenebb meglepetések egyik csoportját - a befektetés nagy összege miatt - a házak, lakások vásárlása után kiderülő rejtett hibák jelentik.

Néhány évvel ezelőtt olvastam egy könyvet az Egyesült Államok egyik legsikeresebb ingatlanüg-

nökeréről, aki a nagyvárosi élet stresszét meguntva, családjával együtt kiköltözött az egyik leggyéresebben lakott államba, Montanába, és oda is az erdő kellős közepébe. Egy ideig élvezték a csendet és a pihenést, míg végül a főnöke ott is rátalált, és meggyőzte, hogy csak egy ici-picit dolgozzon be neki – anélkül hogy visszaköltözne: sokan hétvégi házakat kerestek Montanában, avagy ugyanúgy, mint ő, a civilizáció zűrzavara előtt menekültek. Jim – mert így hívták – ráállt. És mondanom sem kell, hogy nemsokára ő lett Montana talán legsikeresebb ingatlanügynöke.

Vajon mi volt a módszere? Nagyon egyszerű a válasz: mindig megkérdezte az ügyfeleit, hogy pontosabban mit szeretnének, majd bemutatta a szóba hozható ingatlanokat, de úgy, hogy őszintén beszámolt mind az általa felfedezett pozitív tulajdonságokról, mind a lehetséges vagy valós hibákról.

Ennek pedig az lett az eredménye, hogy a vásárló nyugodtan, stresszmentesen dönthetett, és utólagos csalódás sem érhetett. Tapasztalatáról persze beszámolt barátainak, ismerőseinek, és nemsokára Jim-et egyre több és több új ügyfél hívta fel...

Régi, erdei vízimalom Montana államban

Te és én el tudjuk-e hinni, hogy az igaz Isten megjutalmazza azt, aki úgy cselekszik felebarátjával, ahogy szeretné, hogy övele is cselekedjenek? (Máté 7:12)

Kegyess hazugságok

Az ellenreformáció élharcosának, a Loyola Ignác által alapított Jezsuita Rendnek volt egy Machiavellitől⁴ származó elve, miszerint: „A cél szentesíti az eszközt.” Más szóval, ami a hazugságot illeti, a „jó” cél érdekében lehet, sőt üdvös az, ha valakit félrevezetünk.

Csak hogy itt rögtön két probléma adódik: először is, mit jelent az, hogy „jó” cél?

A jezsuitáknak e kérdésre egyszerű volt válaszolniuk: számukra minden, aminek valami köze volt a reformációhoz, tűzzel-vassal - és számos más eszközzel - irtandó volt. Mi sokszor a kisebb adózás, vagy a rákos beteg hamis nyugalomba ringatása, avagy ki tudja milyen más, általunk „jónak” ítélt cél érdekében használjuk e fegyvert, amely... kié is?

És itt vetődik fel a második probléma. Egyszer az Úr Jézus így szólt az ellene támadó zsidókhoz:

„Ti az ördög atyától valók vagytok, és a ti atyátok kívánságait akarjátok teljesíteni. Az emberölő volt kezdettől fogva, és nem állott meg az igazságban, mert nincsen őbenne igazság. Mikor hazugságot szól, a sajátjából szól, mert hazug és hazugság atyja.” (János 8:44)

E versből világosan kiderül, hogy a hazugságnak, mint fogalomnak – amint cikkünk elején is utaltunk rá –, Sátán az atyja, azaz a szerzője. Isten az Ő Szent Lelke által sosem indíthat minket hazugságra, mivel Istennel annyira nem fér össze a hazugság, mint fénnel a sötétség. Más szóval, minden féle-fajta hazugságnak csak Sátán lehet az ihletője, úgy ahogy bármely színű és fajtájú, kisebb-nagyobb kigyónak is csak

A baszk származású Loyola Ignác (1491-1556), a jezsuita rend megalapítója

kigyó lehet a szülője, és semmi más.

Jó. De akkor mi legyen ha igazán Isten ügyét kell szolgálnom hazugság által, és másképpen sehogyan sem lehet?

Dehogyan nem lehet! Ha pl. egy (új) eljövendő keresztényüldözés keretében a titkosrendőrség más keresztények lebuktatása érdekében vallat, ahelyett hogy félre próbálnánk őket vezetni – amire nem sok esélyünk van, hisz számtalan keresztkérdéssel, és megannyi, Sátán konyháján kifundált eszközzel próbálnak majd csapdába csalogatni – egyszerű-

en jelentsük ki, hogy az illető kérdésre nem válaszolhatunk.

Mire e mondatot leírtam, már szinte hallom Sátánnak, és - most már a jól megérdemelt, bőséges nyugdíjukat élvező – zsoldosainak nevetését:

-Hát, kis barátom, te könnyen elmesélted ezeket a kényelmes meleg szobádban, az íróasztalod nyugalomban... de kerülnél csak a mi kezünkbe hosszabb-rövidebb időre, ott, a kis otthonos kínzókamráinkban... akkor látnánk meg, ki hősködik tovább!

Mit válaszolhatna erre az egyszerű hús-vér ember? Csak annyit, hogy:

„Ha az Isten velünk, kicsoda ellenünk?” (Róma 8:31), és még:

„És ők legyőzték azt (azaz Sátánt, a régi kigyót – 10. vers) a Bárány véérért és az ő bizonyágtételüknek beszédéért, és az ő életüket nem kímélték mindhalálig.” (Jelenések 12:11)

Végezetül pedig egy történettel szeretném zárni e témát.

Az írógép

Az elmúlt arany-korszak, mint sokan emlékszünk rá, nem volt éppen a szólásszabadságé. A dörgő tapsviharokat arató központi kijelentéseken kívüli bármely más lehetséges véleményt, enyhén

Jilava börtöne

⁴ Niccolò Machiavelli (1469-1527), firenzei reneszánsz író és politikus

Képes gyermek-bibliatanulmányok napjainkban

szólva nem vettek szívesen – nem kevésbé ezeknek terjesztését. Ennek érdekében a még csupán vállalatok, gyárak tulajdonában levő fénymásoló gépeket munkaidő után mindig be kellett zárni és az ajtót lepecsételni, írógép otthoni birtoklására pedig csak nagyon indokolt esetben, munkája érdekében kaphatott néhány ember engedélyt, és azoktól is havonta vettek írásmintát.

egyszerre, úgy, hogy az utolsón már szinte semmi sem látszott.

–Annyira szeretnék egy írógépet, amelyet a gyermek-bibliatanulmányok legépelésére, és Isten dicsőségére használhatnék fel! – sóhajtott.

És az Úrhoz eljutottak e szavak.

Két évenként rövid időre Magyarországra lehetett utazni, és a györgyfalviak, kiskapusiak és más kalotaszegiek, varottasokkal

jól megrakodva ki is használták ezt. A nyolcvanas évek második felében történt, amikor is szüleivel a sötétségbe borult, mindenből hiányt szenvedő Romániához képest földi Kánaánnak tűnő Budapestre érkeztek. A varottasok nagyon jól elkeltek, és az egyik üzletben megpillantott egy írógépet – Eri-

ka márkáját, pontosan ahogy később a kislányunkat elneveztük.

Megvették, majd vonatra ültek. „Atyánk, kérünk segíts meg hogy ezt az írógépet átvihezzük.” A fekete tartójú írógépet maga mellé tette, mintha csak egy tásk lenne, könnyedén átvette rajta egy köttött blúzt. Eközben az egyik fülkabeli utas leszerelte a mennyezetet, és oda dugott el valami tiltott árut. A román határhoz érve, felszálltak a vámellenőrök.

– Van-e valami tiltott holmijuk, vagy bejelenteni valójuk? – kérdezte egyikük.

– Önök azért vannak itt, hogy keressenek – válaszolta Ilonka.

Az ellenőr körülnézett, de az írógépet nem vette észre, vagy talán táskának nézte – pedig jól látszott a fogantyúján megdobozszerű tartóján a valódi rendeltetése. Ugyanakkor a mennyezetet ők is leszerelték, rátaláltak az illető holmijára, és azonnal elvitték, gazdájával együtt.

A vonat elindult, és az írógép, a diktatúra legsötétebb éveiben, végezni kezdte munkáját, amelyért Isten iderendelte. Nem volt szükség sem hazugságra, sem ravaszkodásra: Isten bölcsességet adott Ilonkának, s ugyanakkor „megverte vaksággal” a vámost, amint megtette Lót és Elizeus esetében is, amikor azok megmentéséről volt szó.⁵

Legyünk hát mindenkor Isten hűségesei, kerülve minden hamisságot, de ugyanakkor támaszkodjunk bizalommal az Ő erejére és bölcsességére!

„Boldogok, akik megtartják az ő parancsolatait, hogy joguk legyen az élet fáájához, és bemehessenek a kapukon a városba. De kinn maradnak az ebek és a bűbájosok, és a paráznák és a gyilkosok, és mind, aki szereti és szólja a hazugságot.” (Jelenések 22:14-15)

Jancsó Erik,
Szászfenes

5 1 Mózes 19:11, 2 Királyok 6:18

A '80-as években gyártott Erika írógép

Egészségünk

Táplálkozás és Biblia

(folytatás a 1. oldalról)

Íme, hogyan ír János apostol kedves barátjának, Gájusznak:

„Szeretett barátom, kívánom, hogy mindenben jól legyen dolgod, és légy egészséges, amint jó dolga van a lelkednek.” (3 János 2. vers)

Az ember, amikor annak idején Isten kezéből kikerült, tökéletes testi-lelki harmóniának örvendett, amely mostanra, a bűn több ezer éves történelmének eredményeképpen, nagymértékben megromlott.

Az egészséges életmód talán legfontosabb eleme – a mozgáson, pihenésen, megfelelő vízhasználaton és egyéb elveken túl – a helyes táplálkozás.

A rómaiak szállóigéjével – *„Ép testben ép lélek”* – úgy tűnik, János is egyetért a fentebb idézett versben. Valóban, a modern tudomány is egyre jobban ráébred arra, hogy a test és a lélek egészsége összefügg. Ezért is történt,

hogy az Úr Jézus számos alkalommal mind a kettőt gyógyította: megbocsátó szavai gyógyírt jelentettek a bűnbeteg lelkeknek, míg a belőle kiáradó isteni erő megszüntette a leg súlyosabb fizikai betegségeket is.

Ugyanakkor Isten, mint a szervezetünk megtervezője és megalkotója tudja a legjobban, hogy miképpen lehetne testünk bonyolult gépezetét a legjobb formában megőrizni.

A kezdeti étrend

Az Édenkertben elhelyezett emberpárhoz így szólt az Úr:

„És monda Isten: Ímé, néktek adok minden maghozó fűvet az egész föld színén, és minden fát, amelyen maghozó gyümölcs van: az legyen nektek eledelül.” (1 Mózes 1:29)

Milyen étrendet jelenthetett ez? Ma is számos gyümölcsfélért ismerünk világszerte, de az Édenkertben valószínűleg még ennél is sokkal gazdagabb lehetett a növényvilág. Így a csonthéjas gyümölcsöktől kezdve, úgymint a kókusz, a mandula vagy a pisztácia, egészen az ananászig, mangóig, málnáig, kajsziparackig és meggyig minden a rendelkezé-

Minnél gyakrabban fogyasszunk változatos színű gyümölcsöket

sükre állt. Másrészt, a „maghozó fűvek” számos gabonafélért, olajos magot és zöldségfélért foglalhat- tak magukba.

A bűnesetet követően Ádám- nak és Évának el kellett hagyniuk a kertet, és a 4. rész 2. versében kisebbik fiukról, Ábelről azt olvas- suk, hogy „juhok pásztora” volt. Eb- ből arra következtethetünk, hogy az eredeti, növényi étrendhez ta- lán már a juhok tejéből készített tejtermékek is hozzájárulhattak, miközben a juhok gyapjából, a Teremtő szeretetteljes útmutatá- sai alapján, ruhák, takarók és más szükséges holmik készülhettek a kerten kívüli megváltozott körülményekhez igazodva.

Húsevés

Az állati hús elfogyasztásának lehetőségéről legelőször tizenhat évszázad múltán, az Özönvíz leírásakor olvasunk. A világméretű katasztrófát követően Isten megengedi a „mozgó” – azaz nem el- hullott, döglött – állatok húsának

A kolozsvári szívsebészet műtőjében

Noé bárkája

elfogyasztását, megtiltva ugyanakkor a vér megevését:

„Minden mozgó állat, amely él, legyen nektek eledelül: amint a zöld füvet, nektek adtam mindazokat. Csak a húst az őt elevenítő vérrel meg ne egyétek.” (1 Mózes 9:3-4)

Itt egyesek talán úgy gondolhatják, hogy Noé és családja mindenféle állatot elfogyaszthatott,

míg a tiszta és a tisztátalan állatok közötti különbség, ezen utóbbiak fogyasztásának megtiltásával együtt csak a zsidó nép számára adatott, több mint 800 év múlva.

Csakhogy a 7. rész 2. versében ezt olvassuk:

„Minden tiszta baromból hett-het vígy be [tudniillik a bárkába], hímet és nőtényét, azokból a barmokból pedig, amelyek nem tisz-

ták, kettőt-kettőt, hímet és nőtényét.”

Tehát, már Noé számára – aki minden azutáni nép ősatya – különbséget tett Isten a tiszta és a tisztátalan állatok között. Másrészt, a bárkából való kijövetel után, a Biblia ekként írja le Noé hálááldozatát:

„És oltárt építé Noé az Úrnak, és vőn minden tiszta állatból és tiszta madárból, és áldozék égőáldozattal az oltáron.” (1 Mózes 8:20.)

E versből arra következtethetünk, hogy ha Noé nem áldozott, akkor nem is fogyaszthatott tisztátalan állatokat. Akik ezt nem fogadják el, azok úgy tartják, hogy a tisztátalan állatok húsától Isten csak a zsidókat tiltotta el, az i.e. XVI. századtól, a Sínajtól kezdődően, hogy azután Krisztus által, az Ő földi munkássága során feloldozza e tiltást. Azonban Jakab apostol ekként ír Istenről:

„Minden jó adomány, és minden tökéletes ajándék felülről való, és a világosságok Atyjától száll alá, akinél nincs változás, vagy a változásnak árnyéka.” (Jakab 1:17)

Istennél nincs változás, így hát lehetetlen lenne azt hinni Róla, hogy egy bizonyos időszakban valamit helyesnek tartson, majd büntetésre méltó bűnnek, azután pedig újból helyesnek.

Tiszta és tisztátalan

De melyek a tiszta, és melyek a tisztátalan állatok? Isten ezt a következőképpen határozta meg:

„Mindazt, aminek hasadt a körme, és egészen kettéhasadt körme van, és kérődző a barmok közt, megehetitek.” (3 Mózes 11:3)

Ezután a 4-7. versekben kifejezetten megemlíti néhány példát – valószínűleg olyan ál-

A szabadban legelő tehenek teje a legtisztább

latokat, amelyeket azon a vidéken a környező népek már fogyasztani kezdtek – név szerint a tevét, a hörcsögöt, a nyulat és a disznót, ezt mondva róluk:

„Ezeknek húsból ne egyetek, és holttestöket se illesétek: tisztátalanok ezek néktek” (8. vers).

Isten minden törvényt – a Tízparancsolatot, a család tisztaságára vonatkozó erkölcsi törvényeket, s ugyanígy az egészségügyi törvényeket is – a zsidó népnek adott írásba Mózes által, de nem azért, mintha ez csak rájuk vonatkozna, hanem mert önekik egy mintanéppé kellett lenniük, melytől a többi pogány, bálványimádó nép megtanulhassa az igaz Isten tiszteletét, az Ő kíváncsi szerint:

„És az idegeneket, akik az Úrhoz adák magukat, hogy néki szolgáljanak, (...) mindenkit, aki megőrzi a szombatot, hogy meg ne fertőztessék azt, és a szövetségemhez ragaszkodókat: Szent hegyemre viszem föl ezeket, és megvidámítom őket imádságom házában, (...) mert házam imádság házában hívják minden népek számára.” (Ésajás 56:6-7)

Mely emlősállatok fogyaszthatók tehát? Csupán azok, melyek egyidejűleg kérődzőek és hasított patájúak is. Ilyenek a szarvasmarhák, a juhok, a kecskék, és a vadon élő őzek és szarvasfélék. Ugyanakkor a mifelénk kedvelt disznó

és nyúl, de a ló és a szamár sem teljesítik e feltételeket.

A vízi állatok esetében a következő a szabály:

„Mindazokból, amelyek a vizekben élnek, ezeket ehettitek meg: Aminek úszószárnya és pikkelye van a vizekben, tengerekben és folyóvizekben, azokat mind egyétek meg. (...) Aminek nincs úszószárnya és pikkelye a vizekben, mind utálatos az néktek.” (3 Mózes 11: 9, 12)

Tehát ez esetben is egyidejűleg kell teljesülnie a két feltételnek. Ez a szabály azonnal kizárja a rákféléket, csigákat, kagylókat, de ugyanígy a bálnafajtákat, valamint a delfin- és cápaféléket is. A halat kedvelő magyar embert elsősorban a harcsa érinti: ez egy pikkelytelen, csupán bőrrel rendelkező halféleség, ezért Isten Szava alapján tiltott eledel. De még így is rengeteg halfajta marad: ponty, pisztráng, süttő, kárász, süllő, ton, lazac, szardínia, makréla, hering, stb.

A szárnyasok esetében Isten nem fektet le ilyen szabályt, hanem csak felsorol a 13-19. versekben egy sor ragadozó, dögevő és másféle madarat, mint a sasfélék, a héja, a holló, a bagoly, a hatytyú, a strucc, a bűdösbanka, a pelikán, stb. melyekről így szól:

„... ezeket utáljátok, meg ne egyétek, utálatosak ezek...” (13. vers).

Ugyanakkor az általunk is fogyasztott házi madarak, úgy

A „tenger gyümölcseinek” - rákoknak, kagylóknak - a húsa rengeteg mérgező anyagot tartalmaz

mint a tyúk, pulyka, gyöngytyúk, avagy a vadon élő fűrj, fácán, fogoly, tűzok, fajt mind megehetőek. A libát és a kacsát illetően egyesek tartózkodóak, az étkezés szempontjából tiltott hattyúval feltételezett rokonságuk miatt.

Az utolsó megehető csoport magyar fül – és gyomor – számára eléggé meglepő: itt négy, közel-keleten honos sáskafajtáról van szó: az arbé-, a szolam-, a khargol- és a khagab-sáskáról (22. vers) Szemtanúk vallomása alapján e sáskákat, serpenyőben szépen megpirítva, ma is fogyasztják az ottani jámbor arabok. A többi rovar, bogár, kígyó meg egyéb csúszómászó mind tisztátalan.

„Meg ne fertőztessétek magatokat semmiféle csúszó-mászó állattal (...) Mert én, az Úr vagyok a ti Istenetek: szenteljétek meg azért magatokat, és szentek legyetek, mert én szent vagyok.” (45-46. versek)

A tisztátalan állatok „utálatos” volta elsősorban a fogyasztásukra és az – időközben már értelmét veszített – áldozati állatként való felhasználásukra vonatkozik. Ugyanakkor természetes, hogy a ló, szamár, öszvér, teve háts- és igásállatokként való használata, vagy házi barátainknak, a kutyának és a macskának a társasága Isten részéről megengedett, sőt elrendelt dolog.

Istent szeretjük-e jobban, vagy megszokott ételünket?

A disznó szervezete hemzseg a parazitáktól, zsírja pedig számos betegség okozója

A „magyar” probléma

Az Igének a fenti értelmezését elfogadó, és annak engedelmeskedni kívánó magyar ember számára a disznó kiküszöbölése hatalmas problémát jelenthet. Nem azért, mintha nem lehetne másvalamit fogyasztani helyette – hisz borjúból is finom kolbász meg rántott hús, a pulykából pácolt, füstölt sonka, és marhahúsból, csirkéből meg halból számos kitűnő fogás készíthető – hanem inkább azért, mert főleg vidéken, de ugyanígy városban is, a magyarok hagyomány szerint és érzelmileg is kötődnek a disznóból

A csonthéjas gyümölcsök egészséges zsírokat és fehérjéket nyújtanak

készült termékekhez, és minden napjaikat, de mégannyira ünnepnapjaikat sem tudnák elképzelni ezen ételek nélkül.

Amikor 1991-ben ezekkel a bibliai elvekkel szembesültem,

nagyon nehéz helyzetbe kerültem: habár számos egészségi problémával küszködtem, és jól tudtam, hogy a disznótermékek nem javalltak számomra, mégis a hideg rázott ki arra a gondolatra, hogy soha többé ne egyek abból, amit annyira megszerettem. Miközben ezeken töprengtem, képzeletem polcán

ott sorakoztak, szemrehányó tekintettel az életem ezen területének bálványai: A Gyulai meg a Házi Kolbász, Szepeni Szalámi, Sonka, Kájzer, Tepertyű, Kocsonya, Füstölt Oldalas, Flekken... Meg fogok-e tudni lenni nélkülük...?

Másrészről egyesek azt próbálták nekem bizonyítani a Szentírásból, hogy az étrendi korlátozások ideje már lejárt. Elbizonytalanodva és kíváncsiságimban vergődve kerestem a kiutat, mígnem egy napon Bibliában jártas ismerősömnek feltettem a kérdést: Honnan tudhatnánk, hogy napjainkban is még mindig bűn a tisztátalan állatok megevése?

Ő azonnal az Ésaías 66:15-17 verseihez nyitotta ki a Bibliát, ahol ezt írja:

„Mert ímé, az Úr eljő tűzben, s mint forgószelek az ő szezereit, hogy megfizesse búsulásában az ő haragját, és megfeddését sebesen

égő lánggal. Mert az Úr tűzzel ítélt és kardjával minden testet, és sokan lesznek az Úrtól megöltek. (...) Akik disznóhúst esznek, férget és egeret, együtt pusztulnak el mind, mondja az Úr.”

Az illető ekkor megkérdezte:

- Mit gondolsz, Jézus melyik eljövételéről van itt szó: az elsőről, vagy a másodikról?

- Hát az elsőről biztos nem, mert akkor mint csecsemő jött el Betlehembe. Akkor hát a másodikról, amely nemsokára lesz? És ezek szerint azok, kik tisztátalant esznek, ugyancsak bűnösnek találhatnának...

E beszélgetést követően rövidesen elhagytam a tisztátalannak ítélt húsokat, miközben családom így biztatott:

-Sebaj, elmegyünk Pestre a kóser-boltba, és onnan veszünk neked borjúkolbászt és libaszalonnát...

Apropó, szalonna. Ez egy különleges étel mifelénk, melyről a Föld számos népe még csak nem is hallott. De vajon egészséges is?

Ha a szív- és érrendszeri betegségekről van szó, akkor Kelet-Európa – éppen az a terület, ahol a világon a legtöbb disznótermék fogy, ezen állat zsírával együtt – vezető helyet foglal el.

Amióta a második világháborúban amerikai orvosok az elesett katonák ereit megvizsgálták, az orvostudományban köztudott tényré vált, hogy a telített, állati zsírok a – későbbiekben a figyelem központjába kerülő, ugyancsak állati eredetű – koleszterinnel együtt, lerakódhatnak az érfalakba, különösen a mai, mozgásszegény életmód körülményei között. Ez által szív koszorúér-betegség, infarktus, szívelégtelenség, agyvérzés, a láb ereinek eltömődése és számos más komplikáció léphet fel.

De vajon Isten nem tudta ezt előre? Dehogyan nem! Ímé, miként szólt az Ő népéhez:

„Örökkévaló rendtartás legyen ez a ti nemzetségeiteknek minden ti lakóhelyeteken: semmi kövér és semmi vért meg ne egyetek!” (3 Mózes 3:17).

Itt természetesen a tiszta állatok zsírájáról és vérééről van szó,

hisz a disznó és más tisztátalan állatok szóba sem jöhettek. Így tehát a fogyasztásra alkalmas állatoknak is a vérét el kellett önteni, és a zsírukat elégetni, vagy bármi másra felhasználni.¹

De vajon miért? Isten szuverén akaratán kívül, mely az Ő hűségei számára minden magyarázat nélkül is törvény, a modern orvostudomány is segítségünkre siet. Az állatok vérében található meg a legtöbb méréganyag, és ezért a vér fogyasztása – a vért tisztító, ugyancsak rendkívül szennyezett vesével és a májjal együtt – nagyon egészségtelen. A zsírszövetekről pedig kiderült, hogy az élőlények ezekbe raktározzák el a táplálékból, vízből, levegőből felvett szennyező anyagokat, azon kívül, hogy, amint már említettük, a telített (szilárd) állati zsírok a vérkeringési betegségek fő okozói. És még nem szóltunk az elhízás meg a cukorbetegség veszélyéről, amelyek esetében a túlzott zsírfogyasztás elsődleges ok lehet.

A kóser-boltban tett látogatásom, bizonyos okok miatt, elmaradt. És én, a gyenge akaratú, nagyevő fiatalember bizonytalanul beléptem egy másik világba, ahol a Kívánság és a Megszokás helyett az Isten Mécsese vezeti lépteinket:

„Az én lábamnak szövéténeke [mécsese] a te Igéd, és ösvényemnek világossága.” (Zsoltár 119:105).

Mennyire szeretjük Istent? Jobban, vagy kevésbé, mint a kedvenc ételeinket? Engedhetjük-e, hogy bármi is közénk és Isten közé álljon?

Egyiptomi-magyar „rokonság”...

Az Isten iránti engedelmességünknek már ebben az életben meglesz a jutalma. A 2 Mózes 15:26 versében ezt olvassuk:

„Ha a te Uradnak, Istenednek szavára hűségesen hallgatsz, (...)

13 Mózes 7:23-27, 17:10-14.

A régi egyiptomiaknak mind a vallása, mind az életmódja eltért Isten kívánalmaitól

és figyelmezel az ő parancsolataira és megtartod minden rendelését: egyet sem bocsátok rád ama betegségek közül, amelyeket Egyiptomra bocsátottam...”

A paleo-patológusok (azaz, a régmúlt idők betegségeit kutató szakemberek) megvizsgálva az egyiptomi sírboltok múmiáinak testmaradványait, kiderítették, milyen bajok sújtották azokat a gazdagabb osztályból származó, ókori embereket: szívbetegek, cukorbeteg, rákosak voltak, csontritkulásban és fogszuvasodásban szenvedtek – pontosan a mai magyar emberhez hasonlóan...

De milyen is volt a gazdag egyiptomiak étrendje? A zsidóktól eltérően, az egyiptomiak kedvelték a disznóhúst, ezen kívül fehér búzalisztból készült kovászos kenyeret, és sok nádcukrot fogyasztottak, sörrel és borral együtt... Tehetősek lévén, mozogniuk sem kellett – a nehéz munkát a rabszolgákra, például a zsidókra bízva.

Ezzel szemben az elnyomott zsidók főleg durva árpakenyérhez, halhoz, lencséhez, hagyma és fokhagymafélékhez, meg szá-

mos más zöldséghez juthattak hozzá.² Nem is csoda, hogy ez az étrend, a bőséges testi munkával együtt – Isten különleges áldása révén – egészséges és gyorsan szaporodó néppé tette őket.

Egyiptom betegségei és az akkori tehetősebb osztály étrendje és életstílusa tehát ugyanazok voltak, mint a mai, modern emberéi. Ezért, ha mi mentesülni szeretnénk a rengeteg szenvedéstől, feltétlenül el kellene fogadnunk Istennek a Szentírásban lefektetett parancsolatait és rendeléseit.

Mi lenne hát a legjobb számunkra?

Az állatok elfogyasztását Isten sosem tekintette ideálisnak. Ha Isten kezdettől fogva ezt tervezte volna az ember számára, akkor már az Édenben is húst rendelt volna táplálékaul. A bennünk bízó, kiszolgáltató állatok testszöveteinek megkínványa valószínűleg az Özönvíz előtti, erőszakosságával Istennek bánatot

2 „Visszaemlékszünk a halakra, amelyeket ettünk Egyiptomban ingyen, az ugorkákra és dinnyékre, a párhagymákra, vereshagymákra és a fohagymákra.” (4 Mózes 11:5)

Az Úr Jézus a kezdetekre irányította hallgatói figyelmét

okozó,³ halálra ítélt nemzedékben fejlődhetett ki.

Isten, mint megértő, és számos helyzetben a mi megértési szintünkhöz alkalmazkodó Atya, ideig-óráig megtűrte az állatok hújának megevését, és csupán szabályozta azt – a rabszolgasághoz, többnejűséghez, váláshoz, és háborúzáshoz hasonlóan, melyeket, a bűn tartozékaiként ugyancsak eltűrt és szabályozott, ám sohasem tekintette kedvesnek azokat.

Egyszer a farizeusok megkérdezték az Úr Jézust: „Szabad-e az embernek az ő feleségét akármikor elbocsátani?” (Máté 19:3) E kérdéssel az Úrnak Mózes által megadott törvényére gondoltak, amelyben a férfi, ha feleségét elbocsátotta (azaz elvált tőle), köteles volt az asszonynak válólevelet adni,⁴ hogy ezáltal ő bárkinek bizonyíthassa, hogy éveken át nem paráznaságban, hanem valakivel törvényes házasságban élt. Csak-hogy ez a döntés teljesen a férjre volt bízva, aki így, megalapozot-

tabb ok nélkül is elküldhette az asszonyt, csupán mert egy idő után „nem találta kedvére valónak.” Az Úr válasza meglepő volt:

„Mózes a ti szívetek keménysége miatt engedte volt meg nektek hogy feleségeiteket elbocsássátok, de kezdetől fogva nem így volt.” (Máté 19:8)

E szavak által Isten Fia a kezdetekre irányítja hallgatói figyelmét – azaz, arra az időre, amikor az Édenkertben, a még el nem bukkott Ádámnak eszébe sem jutott volna hogy az Istentől ajándékba kapott, szerető Évától megszabaduljon. Valóban, az azóta eltelt időben, Isten számos dolgot engedett meg az embernek a szív keménysége miatt – azonban az Ő hűséges, mennyei hon fele közeledő és új szívet kapott imádóitól elvárná, hogy a kezdetekhez térjenek vissza: egy olyan édeni gondolkodásmódhoz, melyben a gonoszság, a vérontás, vagy az önzés semmilyen formája sem találhat helyet.

Másrészt, ami a hústalan táplálkozást illeti: már a Sínaj-pusz-

tában is, a földi Kánaán fele haladó Izraelnek az Úr mennyei eredetű mannát, egy gabona-szem-szerű csodaételt adott,⁵ nemtetszését fejezve ki akkor, amikor húst követeltek.⁶

A mai, mennyei Kánaán fele közeledő nemzedékünknek figyelembe kellene vennie azon ország törvényeit, amelybe nemsokára be szeretnénk lépni, ahol a háborúk, a mészárszékek és a halál megszűntével⁷ vér nem szennyezi többé a kezeket és az ajkakát.

A háromféle étrend

Következésképpen tekintsük át a Bibliából megismerhető három típusú étrendet:

- Első a tiltott, mely tisztátalan állatokat tartalmaz;
- A második egy megengedett étrend, melynek része a tiszta állatok húsa – ám ennek csupán időlegesnek, átmenetinek kellene lennie;
- A harmadik pedig az ideális (eszményi) étrend, amely növényi alapú, és szükség szerint kiegészíthető tojással és tejtermékkel – amelyeket barátaink, az állatok szívesen nyújtanak, anélkül hogy le kellene ölnünk őket.

Ez utóbbi étrend esetében a húsból levő fehérjét a babfélékben – szárazbab, lencse, csicseriborsó, szója – diófélékben, magvakban, tejben és tejtermékekben, tojásban, és gabonában levő fehérjék pótolják. Ugyanak-

⁵ 4 Mózes 11:7-9.

⁶ 4 Mózes 11:18-20.

⁷ „A farkas és a bárány együtt legelnek, az oroszlán, mint az ökör, szalmát eszik, és a kígyónak por lesz az ő kenyere. Nem ártanak, és nem pusztítanak sehol szentségemnek hegyén, így szól az Úr” (Ésajás 65:25). „... és a halál nem lesz többé, sem gyász, sem kiáltás, sem fájdalom nem lesz többé...” (Jelenések 21:4). Lásd még: Ésajás 2:2-4, 11:1-9.

³ 1 Mózes 6: 5-7, 11-12.

⁴ 5 Mózes 24:1

kor az állati zsírokat a különféle növényi olajok, és a csonthéjas gyümölcsökben és olajos magvakban levő növényi zsírok ki-tűnően helyettesítik, sőt, sokkal egészségesebbek azoknál.

A magyar nép étrendje jelenleg – mind városon, de főleg vidéken – teljes őrlésű gabonatermékekben, magvakban, diófélékben, sőt, sokak esetében gyümölcsben és zöldségben is rendkívül szegény. Ugyanakkor fehér lisztet, állati zsírokat, kétes minőségű felvágottakat, finomított cukrot, konyhasót és bő zsiradékban kisült termékeket sajnos bőven tartalmaz.

Az étrend ilyen helytelen irányba történt eltolódása – az idegekre károsan ható kávéval, koffeines üdítőkkel, alkoholos italokkal és a dohányzással együtt – Európa egyik legbetegebb népévé tett minket.

Ha minderre ráébredtünk, akkor itt a változás ideje. Ne feledjük azonban *a reform két alapvető szabályát*:

1. „Az apró lépések politikáját” – azaz, legtöbbünk nem képes egy csapásra minden rosszat elhagyni (habár ez lenne az ideális). Ezért csak nyugodtan, természetesen kezdjünk hozzá, fokozatosan válósítva meg életünkben a megértett és kívánt változtatásokat.

2. A helyettesítés elvét: minden egészségtelenebb elemet egy másik, egészségesebbel helyettesíthetünk, ugyancsak stresszmentesen, fokozatosan.

Hús nélkül is számos ízletes, tápláló étel készíthető

Mit jelent ez?

Ne feledjük, „nem kerget a tárt”: például próbáljuk ki először a töltött káposztát disznóhús helyett marha- vagy borjúhússal – és talán ki fog derülni, hogy nagyon ízletes...!

Tovább lépve, ugyancsak marha- vagy akár tyúkhúst használhatunk a húsgombóc leves, vagy a fasírozott készítésénél. Majd egy szép napon, ha ezeket megszerettük, és e húsoknak a disznónál nyugodtabb, enyhébb íze felkészíti ízlelésünket egy új lépésre, megpróbálhatjuk a töltött káposztában a húst darált vagy apróra vágott gomba, szója granulátum és egy kis reszelt murok keverékével helyettesíteni, odaillő fűszerekkel együtt. Előre és tapasztalatból mondom: nagyon finom lesz!

És ezután jöhet a félbarna, majd barna kenyér a fehér, a gyümölcsös pite vagy gyümölcssaláta a zsíros krémmel töltött torták, sütemények helyett, és a reggeli kávé is tejjel ízesített gabonakávévá vagy mézes-citromos illatos gyógyteává változhat...

Kedves Kalotaszegiek!

Engedjük meg Istennek, hogy vezessen lépésről-lépésre ezen a nagyon fontos területen is. Ne feledjük: Éva ősanánk itt, a kívánság és az evés próbájában bukott el, maga után húzva férjét,⁸ és minden utódát is az e ponton felbukkant engedetlenségnek és bűnnek azóta minden irányba szétterjedő nyomorúságába...

Győzzünk hát mi, Isten ereje által ott, ahol Éva és Ádám elbukott, de ahol Krisztus Urunk győzedelmeskedett a megkísértés pusztájában.⁹

„Nem tudjátok-é, hogy ti az Isten temploma vagytok, és az Isten Lelke lakozik bennetek? Ha valaki az Isten templomát megrontja, megrontja azt az Isten. Mert az Isten temploma szent: ezek vagytok ti.” (1 Korinthus 3:16-17)

„Azért akár esztek, akár isztok, akármit cselekesztek, mindent az Isten dicsőségére műveljete.” (1 Korinthus 10:31)

„Mindenre van erőm a Krisztusban, aki engem megerősít.” (Filippi 4:13)

Jancsó Erik,
Szászfenes

A barna kenyér az egészségesebb

⁸ „És látá az asszony, hogy jó az a fa az eledele s hogy kedves a szemnek, és kívánta az a fa a bölcsességért: szakaszta azért annak gyümölcséből, és evék, és ada vele levő férjének, és az is evék.” (1 Mózes 3:6).

⁹ Máté 4:2-4.

Látszólagos ellentmondások

A tiszta és tisztátalan állatok közötti különbség újtestamentumi időszakban is folytatódó érvényességének látszólagos ellentmondó igeversek

A következő versek tanulmányozásánál nem szabad elfelednünk azt - a különben az egész Bibliára érvényes - elvet, miszerint minden igeverset a közvetlen szöveggörnyezet és a teljes bibliai kontextus fényében kell értelmeznünk. Ez azt jelenti, hogy az illető mondatot nem ragadhatjuk ki a környezetéből, tetszőlegesen

Sokan úgy gondolják, hogy ebben az igeverben az Úr Jézus feloldotta a tiszta-tisztátalan állatok közötti különbséget, hisz Őszerinte mindegy, hogy mi megy be szánkba, az amúgy sem fertőzhet meg - tehát, bármit megehetünk vagy megihatunk.

Itt elsősorban le kell szögeznünk, hogy a testünk, amint azt az 1 Korintus 3:16-17-ben olvastuk,

az Isten temploma, és nem szabad megrontanunk. Ekképpen világos, hogy mindaz, ami ártalmas, nem fogyasztható a hűségese keresztyén által - legyen az alkohol, ártalmas zsírok, dohány, és különféle izgató- és kábítószer. De vajon mi a hely-

Az alkohol, a kávé, és a dohány egész szervezetünket károsító, lassan ölt mérgek

magyarázva azt, miközben nem vesszük figyelembe, hogy a szerző mit is akart kifejezni. Másrészt pedig, az értelmezésünk nem mondhat ellent a Bibliának a többi, ugyanarról a témáról szóló, világos kijelentésének.

Ezt az elvet mindenkinek alkalmaznia kell, aki hisz abban, hogy Isten, aki nem változik, nem mondhat ellene Önmagának, és ezért az Általa ihletett Igében teljes összhangnak kell uralkodnia.

Mi fertőz meg?

„Nem az fertőzteti meg az embert, ami a szájon bemegy, hanem ami kijön a szájból, az fertőzteti meg az embert.” (Máté 15:11)

Ezek fertőztetik meg az embert: de a mosdatlan kézzel való evés nem fertőzteti meg az embert.”

A 2. versben pedig az írástudók és farizeusok vádjáról olvasunk:

„Miért hágják át a te tanítványaid a vének rendelkezéseit? Mert nem mossák meg a kezeiket, mikor enni akarnak.”

Ebben az egész részben *nem* a tiszta és a tisztátalan állatok közötti különbségről van szó, hanem egy ceremóniális kézmosásról, amelyet nem Isten rendelt el a Bibliában, hanem a vének a hagyományokban. Ma már tudjuk, hogy a kézmosás higiénikus, egészséget megóvó cselekedet, de a vének nem erre gondoltak.

Ők úgy tartották, hogy az ember ceremóniálisan tisztátalanná, azaz megfertőzötté válik attól is, ha kezével előzőleg megérintett egy ceremóniálisan tisztátalan személyt, vagy egy pogány embert,² sőt, akár egy ezek által megfogott tárgyat, és ezután eszik valamit. Ekképpen a „tisztátalanság” szerintük átadódik az elfogyasztott kenyérre, gyümölcsre vagy bármi másra, amit egy zsidó fogyasztott (a disznó vagy egyéb tisztátalan állat akkoriban szóba sem jöhetett), és ennek megfelelően az ételt elfogyasztó személy fertőzötté válik.

„Mert a farizeusok és a zsidók mind, a régiek rendelkezését követve nem esznek, hanemha kezöket erősen megmossák. És piacról jöven sem esznek, ha meg nem mosakodnak, és sok egyéb is van, aminek megtartását átvették: poharaknak, korsóknak, rézedényeknek és nyoszolyáknak megmosását.” (Márk 7:3-4)

Tehát, az említett igei részben az Úr Jézus megpróbálta az em-

zet a Szentírásban maga Jézus által megtiltott¹ állatok húásával? A helyes válasz érdekében meg kell értenünk, mit ért itt az Úr a „megfertőztetés” alatt. Olvassuk el a Máté 15: 18-20 verseit!

„Amik pedig a szájból jönnek ki, a szívből származnak, és azok fertőztetik meg az embert. Mert a szívből származnak a gonosz gondolatok, gyilkosságok, házasságtörések, paráznaságok, lopások, hamis tanúbizonyságok, káromlások.

¹ Emlékszünk? *„Minden általa lett, és nála nélkül semmi sem lett, ami lett.”* (János 1:2) A „mindenbe” beletartoznak nem csak a Föld és a Világegyetem, hanem a mindezeket kormányozó fizikai, biológiai, és erkölcsi törvények is.

² Az akkori zsidó tanítók szerint minden pogány ember, házával és mindenével együtt, tisztátalannak számított. (János 18:28, Cselekedetek 10:28, 11:3) Ugyanakkor, mi tudjuk azt, hogy minden ember Isten szeretett teremtménye, és Őelőtte csak a bűn tehet valakit tisztátalanná.

Ceremoniális kézmosás

berek figyelmét az emberi rendeleken alapuló, külső, állítólagos megfertőzésről arra irányítani, ami igazán megfertőzi az embert, és amiről az akkori vallásanítók nagy része már elfeledkezett: a szívben levő gonoszságra, rossz indulatokra, és ennek megfelelően, az új, megtisztult szív szükségességre.

Péter látomása

Péter apostol egy nap Joppében, a tengerparton tartózkodott a Simon nevű tímár házában. A déli órában azonban hirtelen elragadtatásba esett, és látomást látott:

„És látá, hogy az ég megnyílt, és leszálla őhöz valami edény, mint egy nagy lepedő, négy sarkánál fogva felkötve, és leeresztve a földre, melyben valának mindenféle földi négy lábú állatok, vadak, csúszómászó állatok és égi madarak. És szózat lőn hozzá: Kelj fel

Péter, öljed és egyél! Péter pedig monda: Semmiképpen sem, Uram: mert sohasem ettem semmi közönségest, vagy tisztátalant. És ismét szózat lőn ő hozzá másodszor is: Amiket az Isten megtisztított, te ne mondd tisztátalanoknak. Ez pedig három ízben történt, és ismét felvitették az edény az égbe.” (Apostolok Cselekedetei 10: 11-16)

Erre a részre sokan úgy tekintenek – és valóban, első látásra úgy is tűnik – mintha az aggályoskodó Pétert Isten arra buzdítaná, hogy nyugodtan egyen meg mindenféle állatot, hisz

Ő most már mind megtisztította azokat.

Csak hogy, tovább olvasva, nem úgy látjuk mintha Péter valamely, általa addig tisztátalannak tartott állat levágását kérte volna a háziaktól, hanem: tűnődni kez-

dett a látomás értelmén. És közben történt valami:

„Amint pedig Péter magában tűnődék, mi lehet az a látás, amelyet látott, ímé férfiak, kiket Kornéliusz küldött, megtudakozván a Simon házáat, odaérkezének a kapuhoz...” (17. vers)

Az egész tizedik fejezetet elolvassva, rájövünk, miről is van szó: az Úr elhívta a Cézaréában lakó római, de ugyanakkor istenfélő, jószívű Kornéliusz századost, hogy az Ő követője legyen. Ezért látomásban Isten angyala felszólítja őt, hogy küldjön át Joppéba Péter apostol után, aki majd elmondja neki, mit kell cselekednie.

Kb. három és fél év telhetett el Krisztus kereszthalála óta, és az Egyházba addig csak zsidók (született, vagy áttért, prozelita zsidók) léptek be. Az Úr ismerte a tanítványok előítéletét, miszerint a pogányokat ők is tisztátalannak, és így Isten országára méltatlanoknak tartották. Ezért fordult, az edényben levő mindenféle tisztátalan állat megevésére való felszólítás révén, egy jelképes tanításhoz.

Az akkori, áldozati rendszerre alapuló bibliai kultúrában az evés közösséget is jelentett. Ha pl. egy húséges zsidó evett az áldozati pászkabárányból, tudta, hogy

Péter látomása

Jézus az élet kenyere

ezáltal az őseiket Egyiptomból kiszabadító Istennel való közösségét fejezi ki – sőt, a mi mai ismereteink alapján ez az Isten Bárányával, a Megváltó Jézus Krisztussal való közösséget is jelentette.

E jelképhez fordul Krisztus akkor is, amikor kijelenti:

„Én vagyok az életnek kenyere. (...) Aki eszi az én testemet, és iszja az én véreimet, örök élete van annak, és én feltámasztom azt az utolsó napon.” (János 6:48, 54)

Ez a jelkép mindannyiunk esetében a Szent Úrvacsorában teljeseedik be, amikor a kirendelt szent jegyeket elfogyasztva, kifejezzük Megváltónkba vetett

hitünket és az Ővele való lelki közösségünket.

Mindezek fényében a Péternek adott látomást úgy értelmezhetjük, hogy Isten ezáltal Pétert arra utasítja, vállaljon nyugodtan közösséget az általa tisztátalanak tartott pogányokkal, hirdelve nekik az evangéliumot és meghívást intézve hozzájuk az üdvösség befogadására - hiszen Ő megtisztította őket.

És valóban, ez meg is történt. Péter hetedmagával átment Cezáreába, és így szólt a százados házában összegyűlt sokasághoz:

„Ti tudjátok, hogy tilalmas zsidó embernek más nemzetbelivel barátkozni, vagy hozzámenni: de nekem az Isten megmutatta, hogy senkit se mondjak közönséges, vagy tisztátalan embernek.” (Apostolok Cselekedetei 10:28)

Kornéliusz ekkor beszámolt a saját tapasztalatáról, amire Péter így válaszolt:

„Bizonytalán látom, hogy nem személyválogató az Isten: hanem minden nemzetben kedves előtte, aki őt féli és igazságot cselekszik.” (34-35. versek)

Ezek után pedig az apostol bemutatja Jézus csodálatos megváltói munkásságát, és a Szent Lélek leszállt az összes hallgatóra, és azok, miután magasztalták az Is-

tent – azaz Kornéliusz, az ő rokonaival és jóbarátaival együtt (24. vers) - mind megkeresztelkedtek az Úrnak nevében (48. vers).

Ez volt, mint mondtuk, az első pogány-kereszttség, melyet azután, évszázadokon át, egészen máig számos nemzet üdvösségre való meghívása követett, beleértve az Isten által ide, a Kárpát-medencébe elhelyezett magyar népet is. Válaszoljunk hát mi is e meghívásra Kornéliuszhoz és háza népéhez hasonlóan, hogy velük együtt örökölhessük nemcsak Isten örök országát!

A Timóteushoz írt első levél

Végezetül pedig tekintsük meg Pál apostolnak a következő, Timóteushoz intézett szavait, melyekben ezt mondja:

„Az utolsó időkben némelyek elszakadnak a hittől, hitető lelkekre és gonosz lelkek tanításaira figyelmeztvén, hazug beszédűeknek képmutatása által, (...) akik tiltják a házasságot, sürgetik az eledelektől való tartózkodást, melyeket Isten teremtett hálaadással való élvezésre a hívőknek és azoknak, akik megismerték az igazságot. Mert Istennek minden teremtett állata jó, és semmi sem megvetendő, ha hálaadással élnek azzal. Mert megszenteltetik Isten Igéje és könyörgés által.” (1 Timóteus 4:1-5)

Megvallom, ez volt számomra a legnehezebb ígérész akkor, amikor a bibliai táplálkozás témakörét vizsgáltam. Ha az egész Bibliában csak ennyi lenne megírva az étkezésről, akkor valóban úgy tünne, hogy a Föld minden teremtett állata fogyasztható.

De figyeljük meg a következő szavakat: „melyeket Isten teremtett hálaadásra való élvezésre”, és: „mert megszenteltetik Isten Igéje és könyörgés által.”

Én itt arra gondoltam, hogy egyrészt a teljes bibliai kontextust figyelembe véve, Isten nem mondhat ellent Önmagának: itt csak olyan állatokról lehet szó,

Isten mindig a legjobbat kívánja számunkra

amelyet Isten Igéje valóban *megszentel*, amit Isten az igazságot ismerők számára élvezésre, elfogyasztásra teremtett.

Először is, itt nem az Édenről van szó: ott még nem volt halál és vérontás. Azt követően pedig, a tisztátalan állatok fogyasztása – a disznóé, egéré, férgéké – mindig tiltva van, *utálatosnak* van nevezve, azaz, Isten Igéje sehol sem szenteli meg ezeket,³ és én,

3. „Aminek pedig nincs úszószárnya és pikelye a tengerekben és folyóvizekben (...) mind utálatos az néktek (...) azoknak húsból ne egyetek, holttestöket is utáljátok.” (3 Mózes 11:10-11) „A szárnyas állatok közül pedig ezeket utáljátok, meg ne egyétek, utálatosak ezek: a sas, a saskeselyű és a halászó sas...” (13. vers) „Mindaz is, ami

a teljes Bibliát ismerve, sosem tudnék tiszta szívvel könyörögni egy ilyen állat valamely darabja felett.

Itt valószínűleg valamilyen askétikus beállítottságú, ám egyúttal képmutató tanítókról olvasunk, akik az Isten által elrendelt házassággal együtt a megengedett eledeleket is tiltották. Ami az „utolsó idők” ki-

csúszik-mászik a földön, utálatos legyen, meg ne egyétek.” (41 vers) „Kiterjesztém kezeimet egész napon a pártos nép után (...) mely a sírokhoz ül, és barlangokban hál, a disznóhúst eszi, és fertelmes leves van tálaiban.” (Ésajás 65:2,4) „...akik disznóhúst esznek, férget és egeret, együtt pusztulnak el mind, mondja az Úr” (rész 66:17)

fejezést illeti, Pál elsősorban az akkori időkre gondolt, ahogy az ő írásaiban máshol is olvassuk: „Mindezek (...) megírtattak pedig a mi tanulságunkra, akikhez az időknek vége elérkezett.” (1 Korinthus 10:11)

Itt újból ránk van bízva a döntés: kutassuk a Szentírást imádkozó szívvel, és kérjük Istent, küldje el drága Szent Lelkét, Aki majd mindenünket személyesen vezet az Általa ihletett sorok megértésében, erőt nyújtva minden őszinte gyermekének a megértett dolgok betartására is.

(J.E.)

Nyerő kérdés

Az e havi kérdések a jelen lapszám cikkeire vonatkoznak.

Reformáció

- Dávid Ferenc élete során négy felekezet tagja volt. Soroljuk fel ezeket!

Az Úr Jézus istenségének bibliai bizonyítékai

- Kiknek parancsolja meg az Atya, hogy az Ő elsőszülöttét (a Fiút) imádják? Adjuk meg az igehelyet is!

Táplálkozás és Biblia

- A Biblia melyik fejezete foglalkozik a legrészletesebben a tiszta és tisztátalan állatok közötti különbséggel?

A helyes megfejtők könyvjutalomban részesülnek.

Megfejtések

A szeptemberi nyerő kérdés válaszai

Isten szent emberei

1). Ábel: bátyja irigységből megölte őt. 2). Noé: bárkát épített. 3). Ábrahám: felesége idős korban szült. 4). Jákób: tizenkét fia született. 5). Mózes: kétszer negyven évet élt a Sínai pusztában. 6). Sámuel: Izráel bírja volt. 7). Illés: tüzes szekéren az égbe ragadtatott. 8). Dániel: kiszabadult az oroszlánveremből.

Az októberi nyerő kérdés válaszai

Szent nők a Bibliában

1. Rebeka – j, 2. Debóra – e, 3. Ruth – h, 4. Hanna – d, 5. Abigél – c, 6. Eszter – g, 7. Mária – i, 8. Mária Magdolna – b, 9. Dorkász – a, 10. Priscilla – f.

A novemberi nyerő kérdés válaszai

1. Földünk első városának neve Hánókh volt, és Kain építette (1 Mózes 4:17) 2. Tárkányi úr édesapja inaktelki, az édesanyja pedig sztánai volt. 3. A lelkiismeretlen, hanyag munkát megtiltó biblia-vers a novemberi szám 14. oldalának 8. lábjegyzetében található: „Ti szolgák, szót fogadjatok mindenben, (...) nem a szemnek szolgálván (...) És amit tesztek, lélekből cselekedjétek, mint az Úrnak és nem embereknek.” (Kolossé 3:22-23)

Köszönjük a választ beküldők fáradozását, és az Úr gazdag áldását kívánjuk életükben!

Dániel az oroszlánok vermében

Hirdetések

Férfi és női fodrászat, kozmetika Szászfenesen. Kitűnő körülmények, igényes munka. Cím: Főút (A. Iancu utca) 211. szám (Kolozsvár felől jöve a körforgalom előtt, jobbra). Várom hívásaikat: Ildikó, tel. 0740 318 717

Szeretettel várom Önöket a gyalui *Krisztina* varróműhelyben, ahol minden típusú női ruha készítést és átalakítást vállalok. Megbízhatóság, komoly munka. Malom utca (str. Morii) 1081, Tel. 0745 422 867

Gyalui műanyag (Termopan) asztalos mester ablak, ajtó készítést, terasz beépítést vállal jó minőségű alapanyagokból Kalotaszeg egész területén. Gyors és pontos végrehajtás. Szeretettel várom hívásaikat a 0741 131 344-es telefonszámon.

Bármilyen autó villamossági problémával bizalommal keresnek fel. Gyorsaság és megbízhatóság. Király György autó villamossági mester, Gyalu, Kis utca (str. Școlii) 1106 szám., Tel. 0747 168 606

Szeretne egy szép ajándékot önmagának vagy barátainak? A múltat idéző festett bútordarabok a kalotaszegi magyar nép lelkét hozzák be az Ön otthonába. Hagyományos kalotaszegi bútorfestés: Kovács Pali Feri, Mákó, Túl-só utca 46 szám. Tel. 0264 284 115

Természetes faanyagból (fenyő, bükk, cseresznye, juhar, tölgy, stb.) készült bútorok, használati- és dísz tárgyak, készen vagy igény szerinti rendelésre. Látogassanak el hozzánk! Pálffy Csaba asztalos mester, Sárvásár 70. szám. Tel. 0769 345 912

További, kalotaszegi illetőségű hirdetéseket szívesen közlünk. A hirdetés díjmentes.

Kedves Olvasónk!

Szeretné-e ezen a télen otthonában velünk együtt tanulmányozni a Bibliát?

Ha igen, akkor kérjük jelezze óhaját a szerkesztőség elérhetőségein, telefonhívás, SMS, e-mail vagy postai levél útján, avagy személyesen lapterjesztőinknél. Köszönjük!

Figyelem!

Novembertől rendelkezésükre áll a www.kalotaszegremenye.ro honlap, melyen lapunk minden száma elolvasható és letölthető. Köszönjük!

Figyelem! Hiba kiigazítás

Az előző, 9. szám 21. oldalán, A Biblia válaszol című rovat: Létezett-e kőkorszak? kérdésénél, az evolúciós elmélet szerint 2,5 millió évvel ezelőtt a Homo habilis („Ügyes ember” – latinul) előember jelent meg, míg a Homo erectus („Felegyenese-dett ember”) csak utána, kb. 1,2 millió éve.

Kalotaszeg: Nádasmente: Bács, Szucság, Méra, Vista, Türe, Mákó, Bogártelke, Daróc, Inaktelke, Egeres-Gyártelep, Egeres-falu, Jegenye. *Havasolja és környéke:* Györgyfalva, Szászfenes, Lóna, Magyarfenes, Tordaszentlászló, Léta, Gyalu, Magyarapus, Kiskapus, Gyerővásárhely. *Felszeg:* Gyerőmonostor, Kőrösfő, Sárvásár, Nyárszó, Bánffyhungad, Damos, Jákótelke, Magyarvalkó, Kalotaszentkirály, Magyarókereke. *Alszeg (Almás völgye):* Ketesd, Bikal, Zsobok, Sztána, Farnas, Kispetri, Nagypetri, Váralmás, Bábony, Középlak, Zsombor.

Kalotaszeg Reménye

Szerkesztő: **Jancsó Erik**

Korrektúra: **Orbán Hajnalka**

E-mail:

kalotaszegremenye@gmail.com

Honlap: www.kalotaszegremenye.ro

Tel: 0749 021 935

Postacím: 400 107 Cluj-Napoca (Kolozsvár), str. Cuza Vodă (Postakert utca) nr. 12 (szám)

ISSN/ISSN-L: 2501-3041

Készült: a *Viața și Sănătatea* Kiadó nyomdájában (Cernica út 101, Pantelimon, Ilfov megye)

A *Kalotaszeg Reménye* egy magánkezdemenyezésű havilap, amelynek révén az élet különböző területeit szeretnénk megvilágítani a Szentírás által, ez utóbbi jobb megismerésével együtt, kiemelve egyúttal Kalotaszeg keresztényi és szellemi értékeit is (templomok, tájak, reprezentatív épületek, Istent dicsőítő irodalmi alkotások, stb.). Ugyanakkor, mivel az *Igemagyarázatok a szerkesztő és a szerzők személyes meglátását tükrözik*, bizonyos tekintetben különbözhetnek egyik vagy másik történelmi Egyház vagy egyéb felekezetek álláspontjától.

Bármikor szeretettel várjuk visszajelzéseiket, megjegyzéseiket és kérdéseiket telefonhívás, SMS, e-mail avagy postai levél útján, a fenti címen. Levél esetén a borítékra kérjük írják rá:

Kalotaszeg Reménye

Ha másképpen nem jelöljük, akkor a Bibliai idézetek a *Károli Gáspár* fordításból valók.